

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI KÖZLÖNY

SZERKESZTŐSÉG: Debrecen,
Révész-tér 2. szám. (Kistemplom.)

KIADÓHIVATAL: Debrecen,
Kálvin-tér 17. szám. (Püspöki hivatal.)

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. Előfizetési ár 1 évre 8 pengő.
Postatakarékpénztári csekkszám: 43.916.

FŐSZERKESZTŐ: DR. RÉVÉSZ IMRE. FELELŐS SZERKESZTŐ: URAY SÁNDOR.

Debreceni öreg Kollégium.

Ünnepi költemény a négyszázéves érfordulóra*

Irta: BAJA MIHÁLY.

Hálátadó nagy ünnepünkön
Hivalkodásra nincsen ok,
Ha hallgatunk, még hangosabban
Kiáltanak a századok.
Visszhangjaként kiáltom én is:
— Meghallja négy égtáj, tudom —
Négyszáz esztendő már az ősi
Debreceni Kollégium!¹

Mikor Mohács után az éjbe
Hullott e véráztatta föld:
Az élő Evangéliumnak
Napfénye innen tündökölt.
Ős-Debrecen megérli jökor²
A szót, az Istentől jövőt:
Hittel, tudással, e hatalmas
Fegyverrel vívja a jövőt.

A harmatot a nap jelíssa,
S az égi fénynek része lesz:
Gyűlnak kis apró mécsvilágok,
Szegények iskolája ez!³
Jönnek, jönnek mindegyre többen,
Itt már az ég is tiszta kék.
Ide, hol a nagy Méliusznak
„Világító lámpása” ég!⁴

Vetíti fényét a homályba
És éjszakáink oszlanak,
Emlője drága nedvét issza
Nagypárad, Pápa és Patak.⁵
Pártikulák⁶ zsengei várják,
Ahol a föld még nem forog,
Megmozgatják Titán-erővel
A rektorok, préceptorok.⁷

Az éreből az arany kiválik,
Van, aki többre hivatott:
Wittenberg, Genf, Heidelberg várja⁸,
Szívet-hazát cserélhet ott.
De szent a rög, mely küldte őket
S a Skóla mindenek előtt:
Szüksős kenyérre vissza jönnek⁹
És gazdagítják a jövőt.

Az eszme sólyomszárnya lendül,
Csatlogva visz magosba, jól,
Az új idők vihardalával,
Mely a megnyílt egekbe tör:
A kor zenéje zeng e dalban,
Melódiája nem vilás:
A zord világra hadd derüljön
Az éltető Humanitás!¹⁰

Gazdag sugárban ontja rája
Fényét a fejedelmi kegy,
Az atyai istápolásban
Az Egyház és a Város egy.¹¹
De jött az önkény: dúlja, fosztja,
Pusztítja tűz, császári gög...
S imádkozva építik újjá
A hevélt hitvallást tevők.¹²

Apró kis szurtos mendikánsok
Moloznak hajnalban, korán,
Sanyarú sors: szolgálódiákok,¹³
Tüzet esiholnak szaporán,
Addig-addig szítják a lángot,
Csiszolnak szívet, agyvelőt:
Hírok betölti a világot!
S ragyog tíz nemzedék előtt.

Jönnek hosszú galériában
Költők, tudósok, püspökök,
A kiknek ajkán az igazság
Villám szavával mennydörög.
Tisztul az ég, az éjszakára
Végtére hajnalpir derül...
S a fényl, te drága Alma Mater,
Ontottad rendületlenül.

Bübjós emlék száll szívemre,
Mikor rá visszagondolok,
Debreceni Kollégiomban
Diáknak lenni nagy dolog.
Nekem is van egy büszkeségem,
Ettől mindkét szemem ragyog:
Hogy az öreg Kollégiomban
Diák voltam, diák vagyok!

Szép volt, A Cétusok¹⁴ világa
Ragyogta erdők harmatát,
Bélőle sarjadt a szabadság
Fáján a legszebb lombos ág.
Rákóczinál kuruc vitéz volt,
Negyvennyolcban honvédnek állt
S Doberdónál negyven palástos
Diák kereste a halált.

Hová lett roppant virtusával
A régi Tűzoltó-diák!¹⁵
Ki a szörnyű vörös kakasnak
Gerundiummal nekivág?
A kisbotosnak, nagybotosnak
Ki tudja már ma a nevét?
De az égő Kollégiomnak
Ők mentették meg mindenét.

* A szerző előadta 1939 május 14-én a debreceni református Nagytemplomban, a jubileum alkalmából rendezett egyházzenei hangversenyen.

S a híres „Rémetsző diákok”²¹⁶
Nekibüszülva, hevenyen
Térképét írnak esodamódra,
Még a múlt század elején.
A Szénior, a Kontraskriba¹⁷
S a sok szép tógátus diák.
A „Gaudeamus”-igitt¹⁸-ral
Már messzetűnt melódiák.

Hát a Kántus,¹⁸ az örökijjú!
Zengő bokor kék ég alatt,
Az egyetlen beszédes emlék,
Ami a múltból megmaradt.
Ha dalolnak, szeretném őket
Mindkét kezemmel áldani.
Daloljatok, ti fogtok egykor
Sírom felett megállani!

Elég. A múlt lünderlavában
Lelkem hatlyúját fürdetem
S rám nyílik gyémántkapujával
A Jövendő, az Egyetem.²⁵

Ott áll a Skóla, büszke ducal
A századokkal szembenéz,
Vaskalapját szemére vágja!
Így mondaná ezt jó Viléz,
Ki lelke bűját itt szerelte,
De ihletést is itt szedett
S a jeddő, régi Oskolával
Keményen néz farkasszemel.¹⁹

Símogatom lelkem szemével,
Kopott biz ez kivül-belül,
Nem is csoda, hisz szembenézett
Sok-sok viharral emberül.
De nekem így szép, patinásan
Ahogy négy századol megért,
Valahogy meg ne csúfoljátok,
Az Isten szent szerelméért!

A Fundamentumot le adtad,
Amelynek szent neve Sion...
Mi elhúltunk, mint a fa lombja
S te állj, öreg Kollégium!

Maradjon minden úgy, ahogy van:
Vakolatja — hulló arany,
A vén jalepcső, kikopollan,
Azokon járt le s föl Arany!²⁰
Az Oratórium, a szent hely,
Mely hallotta Kossuth szavát²¹
S a tanterem, a széles udvar,
Hisz Horthy Miklós odajárt!²²

S a Himnuszot itt ringatta fölkon
Nagy lelke mélyén Kölesey²³
S amoda fönt, a Csillagdában
Álmodozott Csokonai.
Alatta a Kántusteremmel
Szemben jó Szaboleska Mihály²⁴
Verselgetett s ott ültem én is
Az islenek-lábainál.

JEGYZETEK Baja Mihály „Debreceni Öreg Kollégium” e. ünnepi költeményéhez.

1. A debreceni Kollégiumnak, mint már református iskolának élete felől az első biztos nyom 1549-ben jelentkezik, előző életének gyökerei azonban már a középkor végső századaiba visszanyúlnak. Ez utóbbi időkben városi iskolai jellege volt.
2. Debrecen hitbéli reformálásának kezdő évét 1538-ra tehetjük.
3. Az iskola első tanítványai a város kalváriásaládjainak gyermekei közül kerülnek ki, mellettük azonban, a XVI. század második felétől kezdve, folyton szaporodnak azok a tanulók, kik a török előnyomulás miatt hajlék nélkül maradt köznemesi és jobbágyi családok sarjadékai. Hova-tovább ezek az iskola kegyelemkenyerén élő szegény gyermekek adják meg az iskola tanulóit összetételének különleges jellegét.
4. Méliusz Juhász Péterrel kezdődik iskolánkban a lelkészképzés, illetőleg az akadémiai oktatás, 1558 táján. Méliusz egyik műve „Világító lámpás” címet visel.
5. Sárospatak és Pápa főiskolája a keletkezését 1531-hez jüzi. Az idők mostohaasága miatt azonban sokszor mindkettő hallgatni, vagy bujdosni kénytelen. Ez időkben a két iskola vidékének fiait Debrecenben tanulnak. Nagygyvrad iskoláját a török hódítás 1660-ban megszüntette. A növendékek Martonfalvi György tanár vezetésével Debrecenbe vándoroltak, s ennek iskolájába mindenestül beolvadtak. Ettől fogva jut a Kollégium népesség és hatás tekintetében nagyobb jelentőségre.
- 6—7. A pártikulák azok a vidéki kisebb iskolák voltak, melyek a Kollégiumnak mintegy részeskeiként az anyaiskola szellemében tanítottak. A tanítást a Kollégiumból kiküldött nagydiákok végezték, akik a rektor és a proceptor nevet viselték. A pártikulák száma a XVIII. század első negyedében még meghaladja a negyedszázat.
- 8—9. A kollégiumi nagydiákok tanulmányukat rendszerint külföldi egyetemeken végezték be. Előbb Wittenberg, majd Heidelberg, később Spajé és Hollandia egyetemeit látogatták. Sokójukat a külföld egyetemi tanszékekkel tisztelle meg, legtöbbször azonban még marasztalás ellenére is visszalért a hazai földre, s vált belőlük itthon számos neves professzor, vagy egyéb közéleti kiválóság.
10. Humanitás a klasszikus tudományok és művészetek összessége. Eredetileg sok pogány elem tapad hozzá. Ettől a reformáció szabadította meg azáltal, hogy igaz értékeit a keresztyén nevelés és oktatás szolgálatába bevonta. A református régi iskolák eszménye mind máig a keresztyénség szellemében megmenesztült humanisticum.
11. A Kollégium legrégebb pártifogó támaszai: Debrecen városa és egyháza, továbbá számos tehelős családon kívül Boeskaik, Bethlen, I. Rákóczi György és Apaji Mihály fejedelem.
12. Debrecen a török hódoltság korában, majd a kuruc háborúk idején állandó zaklatatás, fosztogatás alatt szenvedett. Gyakorta pusztította a tűzvész, háborgatta az ellenséges érzésű államhatalom. Vele szenvedett a Kollégium is. Az 1802-i tűzvész alkalmával csaknem teljesen elpusztult. A magyarországi református gyülekezetek közadakozásából épült újjá, amint ezt a Kollégium honlókztatán lévő felírás a következőképpen hirdeti: „A HELV. VALLÁSTÉTELT TARTÓ MAGYARORSZÁGI EKKLÉSIÁK ÉS JÖLTEVŐK ADAKOZÁSÁBÓL ÉPÜLT MDCCCIII-től MDCCCXVI-ig.”
13. Az iskola szegény tanulóit személyes szolgálatukkal fizették a jöletményeikért. Kinek-kinek megvolt a maga fejlettségéhez és rátermettségéhez mérte feladata. Azonkívül, hogy az iskola rendben- és tisztántartása körül a „szolgadiákok” járadoztak, még az iskolának szánt adományokat is a „mendicants”-ok szedték össze messze-vidékekről.
14. Coetus volt a neve az iskolában bennlakó diákság testületének, mely eredetileg saját kebeléből választott tisztviselőivel kormányozta magát. Széleskörű szabadságán kivette a részét, legutoljára a világháborúban, mikor pl. — egyik legjellemzőbb eset — 12 vizsgázott theológusdiák, lemondván hadmenetességi jogirol, önként jegyveres szolgálatot vállalt; többen közülük hősi halált haltak.
15. A XVII. század vége óta 1880-ig a diákság volt Debrecen tűzőllő testülete; az egész világon legrégebb tűzőllő egylet. Felismerése közl legjellegesebb szerszám a tréfas diáknyelven „gerundium”-nak nevezett „bot”; nagyjából, kisből 12—16 kilogrammm súlytal. A kúpatáki bunkóban végződő szerszám házfalak és palánkok rombolására szolgál.
16. A XVIII. század végén képekkel illusztrált tankönyvek és térképek még ritkák és drágák. A szükség tehát néhány életrevaló és ügyeskedő diákot rákényszerített a rézmetszés elsajátítására és képek sokszorosítására. A rézmetsző-diákok később még Bácsból is kaptak megrendeléseket. Sorakból vált ki Erős Gábor, a múlt század derekának leg híresebb cinkográfusa.
17. A szénior az ifjúság sorából választott első tisztviselő, helyettese és hivatali utóda az ellenőr (contrascriba). A bennlakó akadémiai tanulók egyenruhát hordtak; ennek legjellegesebb képviselője a magyar szárhöz hasonló szabású, színes posztóból készült felső ruhadarab; a tóga.
18. A Kántus 1739-ben alakult meg Maróthi György kollégiumi tanár vezetésével, négy ifjából. Legrégibb összhangzatos énekkar hazánkban.
19. A Kollégium szigorú nevelési rendszerébe Csokonai nem tudott betehelyezkedni. Emiatt az iskolából 1795-ben távoznia kellett. Érezsobra, mely Izsó Miklós gyönyörű alkotása, a Káloin-téren a Kollégiumra néző elhelyezésben áll.
20. Arany János két ízben volt a Kollégium tanítványa: 1833-ban és kisajszállási rektorságából visszatérése után, 1835—36-ban; 1836 február havában színésznek állt be.
21. A szabadságharc országgyűlése 1849 január 9—május 21. között a kollégiumi imateremben (Oratorium) tartotta üléseit. Itt szerkesztették az a híres trónfosztó határozat, melyet másnap (ápr. 11.) a Nagytemplomban hirdettek ki.
22. Horthy Miklós kormányzó a Kollégium gyakorló elemi iskolájának volt növendéke 1876—78. között.
23. Kölesey Ferenc Kollégiumunk tanítványa volt 1796—1809 között.
24. Szaboleska Mihály szénior volt 1889-ben.
25. A Kollégium főiskolai tagozataiból fejlődött ki az 1914-ben megnyílt M. Kir. Tisza István-Tudományegyetem. Dr. Nagy Sándor, kollégiumi tanár.

Egyház és szakoktatás.

1. Sokáig az a felfogás divatozott, hogy az egyház vonuljon ki az iskolából, bizza a nevelés gondját az államra. Teleki miniszterelnöknek más a meggyőződése: egyenesen örül, ha a felekezetek mennél többé nyelvényebb részt vesznek az oktatásban.

Hagyjuk most a kérdés vallási oldalát; tisztán nemzeti szempontból sem vitathatjuk ennek az álláspontnak a híveitől az államférfiúi előrelátást. Egész életünk visszazuhant a geológiai korszakok állapotába. Minden izzóvá, cseppfolyóssá olvadt körülünk: országhatárok csúsznak ide-oda, népek tűnnek el az idő nagy sülyesztőjén; uralkodók válnak földönfutókká.

Mi magyarok rendíthetetlenül bizunk igazunkban. Tudjuk, el kell jönnie számunkra a teljes fölámadásnak. De a Mindenható tervébe nem láthatunk. Készen kell állanunk arra is, hogy nemzeti létünk, függetlenségünk átmenetileg még az eddiginél is súlyosabb megpróbáltatásoknak lesz kitéve.

Hajdanában a megyék, önkormányzatok voltak főnmaradásunk utolsó kőszálai. Most a megszállt területeken az egyház vette át ezt a nemzetmentő szerepet. Aki ma az egyházakat gyöngíti, népünk tartalékállásait rombolja. De ez éppen nem azt teszi, hogy most már az egyházak elbizakodjanak isteni-emberi hivatásuk dicsőségében, s várják a tömjént és mirrhát. Ellenkezőleg: ez a fölismerés új kötelességet ró rájuk. Ismételtelen számot kell magukkal vetniük, megtesznek-e mindent, amivel nemzeti közösségünknek tartoznak?

Fokozott felelősséget jelent ez az egyházakra, áldozatot is követel tőlük. A jövőben lappangó veszedelmek miatt még idejekorán meg kell osztoznunk az állammal a nevelés minden gondján. Nem mondhatják, hogy véget ér a kötelességük a hitoktatás határán. Iskolapolitikájuk tekintetében is kénytelenek kiterjeszteni figyelmüket a nemzeti élet minden területére. Míg nem késő.

2. A magyar tanügyet át kell szervezni. Túl-teng benne a gimnáziumi oktatás. Nekünk ma első-sorban jól képzett gyakorlati emberekre van szükségünk. Egyetemre csupán azt bocsássuk, akitől elvárható, hogy valóban tudós lesz belőle. Ilyen pedig minden nemzedékben elenyészően kevés van. A többi csak az idejét rabolja a nagyképűen mimelt „tudós-kodással”.

Legtöbb középiskolánkat át kellene alakítanunk mezőgazdasági, ipari és kereskedelmi iskolává. Kereng ugyan egy elmélet a gazdasági üzemekben. Eszerint egy volt gimnazista még a szakpályán is használhatóbb, mint egy szakiskolás. Csak hogy aki ezt állítja, elfelejti, hogy a magyar idáig csak azt a fiát adta „szatócsnak”, „suszternek”, aki a gimnáziumban már hasznavehetetlennek bizonyult. Világos, hogy a jobbkoponyájú gyermek Ciceró ellenére is hamarosan beletanul a váltoosztály rejtelmébe. De mennyivel mélyebben látna mindent, ha legfogékonyabb éveiben beleavatták volna a gazdasági élet törvényeibe. Hiszen gondolkozni nemcsak az tanít, fölismeri-e valaki villámgyorsan, genitivus pretiőről van-e szó, vagy partitivusról. A vállalatok is épp elégszer állítják vezetőiket, munkásaikat olyan

helyzet elé, mikor pillanatok alatt kell kiválasztaniok a kínálkozó megoldások közül a legelőnyösebbet.

3. Egy bizonyos: a mi egyházunk sem halaszt-hatja tovább a maga szakoktatási hálózatának kifejlesztését. Egyházkerületünk tulajdonképpen már el is indult ezen a gyakorlati úton, mikor most pár éve polgári iskolát bocsátott be a Kollégium falai közé. Csak ezt kell folytatnia. S tudomásunk szerint egyházunk vezetői már föl is készültek reá, hogy még idejében bekapcsolódjunk a kereskedelmi szakoktatásba.

Ma ez a legfontosabb iskolafaj. A zsidótörvény egész sereg állást szabadított fel a keresztyén ifjúság előtt. Nem közömbös, kik és milyen szellemmel tódulnak a megüresedő helyekre. Ha most újból félreszorulunk, az a mi egyházunkra nézve, tehát egész fajtánkra nézve hátrányos lesz, sokban talán még hátrányosabb, mint akár az eddigi helyzet.

Vizsont ha késedelem nélkül elhatározó lépést teszünk, ránk irányul az egész ország reformátusságának figyelme. Csak megfelelő internátus kell, s az egyházkerület határain túl is hozzánk gyűlik majd a református fiatalok, hiszen református kereskedelmi iskolát legtöbb joggal és reménnyel éppen Debrecenben nyithatunk. Itt még mindig megtalálhatók a sokszázados református magyar kereskedelem bizonyos maradványai.

4. Csak hogy éppen ez a bökkenő! Nem támadja-e meg, nem ítéli-e halálra a református kereskedelmi iskola Debrecen dicsőséges multjának egyik legszebb intézményét, a közel harmadfél száz éves Kereskedő Társulatnak több mint háromnegyedszázados iskoláját? Úgy ne kezdjünk építeni, hogy előbb valami meglévőt lerombolunk!

Engem a Társulat egyik iskolájához köt egész eddigi tanári multam. Ez a mult kötelez. Kötelez a feltétlen őszinteségre. Ez a hálám eddigi fenntartóm iránt, s így lehetek hű barátaimhoz: kartársaimhoz, diákjaimhoz.

Meggyőződésem, hogy a mi egyházunkat nem a versengés vágya tereli a szakoktatás útjára. Nagyon komolytan ok volna, hogy ha már van a piaristáknak kereskedelmijük, legyen nekünk is. Ha meg sem nyílt volna, vagy ha bezárulna is, a mi egyházunk akkor sem térhet ki többé az elől, hogy szakiskolákat alapítson. Jövönk bizonytalansága miatt csak helyeselhető, hogy római katolikus kereskedelmi iskolánk van több is. De amennyire ez helyes, éppen annyira kívánatos, hogy a mi egyházunk is vegye ki a részét a nemzetnevelésnek ebből a fontos munkájából.

5. De nem fojtja-e meg két felekezeti kereskedelmi iskola a harmadikat, a legrégebbet? Sőt: belátható időn belül még újabb versenytársai várhatók: halaszthatatlan a mezőgazdasági és az ipari középiskola létesítése. Hogyan tud megállani ebben az új helyzetben a Társulat, ha már nem sereglenek tantermeibe tömegek? Az egyházi iskolákba az olcsóbb tandíj miatt nyilván a fiatalság java tódul majd, a társulatiaknak csak a maradék jut, a legselejtesebb tanulóanyag — ha egyáltalán jut valami. Hogyan őrizze meg eddigi magas színvonalát? Hiszen

az áldatlan helyzetnek lassanként még a szakszerűség is áldozatul esik majd: a megürülő tanári állásokat nem lehet többé betölteni.

Nem hisszük, hogy ne kínálkozzék jobb megoldás. A két fenntartó máris tapogatózik egymásfelé, hajlandó együttműködni. Múltnak és jövőnek ez az érdeke. Természetes, hogy az ilyen együttműködés kölcsönös áldozattal járna. De mindkét félre több áldadna belőle, mint hátrány. A Társulat megszabadulna iskolái elnéptelenedésének rémétől. Az egyház pedig kész kerethez jutna új rendeltetése betöltésére. Ebből már könnyebb volna kifejleszteni a szintén égetően fontos mezőgazdasági középiskolát: a tárgyak egyrésze közös, a másik része rokon, a két iskolafajta gyakorlati célja pedig azonos.

6. Az ősi Kollégium sohasem húzódozott a korszerű újításoktól. Az európai gondolatok százado-

kon át a külföldi egyetemekre járó protestáns papok és tanárok ajkáról szálltak szét a magyar közösségben. A számtantantításba először a mi Maróthy Györgyünk hozott gazdasági szellemet, gyakorlati példát. S mikor a Bach-korszak elején az ország első magyarnyelvű kereskedelmi iskoláját meg akarta nyitni Debrecenben, az akkori Kereskedő Társulat, a Kollégiumtól kért hozzá tanárt is, helyiséget is. Csakugyan így is nyílt meg aztán egy szerény vasárnapi iskola formájában a mai társulati iskolák őse, 1858 január 3-án. Kollégiumi tanárok vezették, s néhány évig a Kollégium bocsátott tantermeket a rendelkezésére.

A szerény kezdemény azóta megizmosodott. Ne fogadjuk-e szeretettel, ha most esetleg visszafordul bölcsőhelyére: egyházunkba?

Juhász Géza.

Dr. Révész Imre püspök egyházlátogató körútja a Tiszazugban.

A tiszántúli egyházkerületnek az utóbbi időkben, az arzenmérgezések folytán oly hírhedtté vált részén, az ú. n. Tiszazugban június hó 6. és 7. napjain egyházlátogatást végzett Dr. Révész Imre püspök. A történelemben eddig szinte példátlan, sőt szokatlan módon és annál mélyebb nyomokat hagyva maga után, folyt le ez a püspöklátogatás. A cél az volt: megtekinteni, hogyan él s küzd a Tiszazug nyolc lelkipásztora az igazságot és egy baráti, testvéri kézsorítással lendítőerőt adni nekik a további szolgálatra.

Minden további előkészítés nélkül és minden pompa, vagy egyéb külsőség szigorú s céltudatos kerülésével a lelkészek hétköznapijára volt kíváncsi a püspök, következőleg csupán 6-án reggel jelezte a telefon néhány parókián: útban a püspök, érkezik. Egyházmegyei gondnokunk volt szíves előző napon az esperesi székhelyre érkező püspöknek autóját rendelkezésére bocsátani s a püspök elindult Gál István esperessel a körútra. Két-három óránként következtek sorba: Rákócziújfalva, Tiszaföldvár, Nagyrév, Tiszainoka, Tiszakürt, ahol az éjszakát töltötte a püspök, s másnap Kunszentmárton, Csépa, Tiszásas és Tiszazug. A látogatás mindenütt a testvériség jegyében folyt le: előbb az egyház történelmi reliquiáit tekintette meg s felhívta a figyelmet azok konzerválására, azután a templomot s iskolákat nézte meg, ha éppen tanítás közben lépett a tanterembe, folytatta a tanító munkáját kérdezeléssel s magyarázatokkal, mint Tiszaföldváron: Tiszainokán pedig először az ifjú lelkész újszülött gyermekénél tisztelgett; Nagyréven behatóan tárgyalt meg az egyház anyagi s erkölcsi viszonyait, majd mindenütt azzal végezte a látogatást, hogy a meghitt falusi parókiák esendős „tanuló szobájában” egymás szemébe néztek a püspök s a helyi pásztor: az egyik minden gátlás nélkül elmondta a maga s egyháza dolgát s a másik atyai tanácsolással, hol intve, hol buzdítva, de mindenütt a legközelebbi testvéri hangon előadta a maga meglátásait. Másnap a körutat befejezve, az utolsó állomáson, Tiszazugon jöttek össze a Zug lelkészi püspöki értekezletre. Itt a X.C. zsoltár elénekzése után Tóth Dezső tiszakürti lelkész imádságával és Horváth Sándor tiszazugi lelkész, egyházmegyei tanácsbíró rövid üdvözlő beszédével kezdődött a szakis lelkészi jelenlévők között a testvéri beszélgetés. Elsőben a püspök

szólt arról, hogy a leghálásabb Istennek, amiért megengedte neki, hogy most a zugi lelkész-testvérek hétköznapiját megláthatta, de köszöni a lehetőségeket az egyházmegyénk csodás munkabírású, agilis esperesének is, akivel együtt vallja, hogy munkánk célja egyedül: legyünk s ne látszassunk, a lényegyet keressük akár püspöki, akár esperesi vagy egyszerű lelkészi székben! A püspöklátogatásnál a parádét nem azért kerüli, mert éppen ezzel akarna parádézni, hanem, mert a különleges parádé nem alkalmas arra, hogy egymás szemébe nézzünk, holott a püspöknek is s a pásztoroknak is erre van szükségük. A kérdés tehát, amely ezúttal foglalkoztatja az, mit látott a zugi pásztorok szemében? Elismeri: nagyon nehéz olyannak, mint ő, tanácsokat adni, mivel ő sohasem élt s nem szolgált falun. Éppen ezért csupán baráti szuggesztiókat ad, melyre a jelenlévők mondják meg véleményüket. Majd hivatkozott Ravasz László megállapítására, mely szerint nincs rossz gyülekezet, csak rossz pap; amit viszont ő odamódosít, hogy nincs olyan rossz gyülekezet, melyet valamikor egyszer ne egy rossz pap rontott volna el. Most azonban e felfogását is korrigálja: nincs olyan rossz gyülekezet, melyet a rossz vezetőség ne rontott volna el; tehát nemcsak a pap a felelős. Azonban a lelkész felelőssége kollektív felelősség, vagyis akár a tanító, akár a jegyző, akár a szolgabíró, vagy más vezetők nem megfélemlítő működése, mind árnyékol vel a lelkészre, hiszen ezek mind valamikor átmennek a lelkész kezén az iskolában, a konfirmációkor, temetésekor stb. Ebből a szempontból tekint arra a szörnyű közönyre, lelki kiszikkadásra, amely a külsőleg szinte fényes viszonyok között lévő tiszazugi gyülekezetekben tapasztalható. Az arzenmérgezési ügy csak egy vészjel volt, melyet könnyen elfelejtett a szentációkra éhes világ, ellenben egyre jobban fenyeget a helyült az egyke s más erkölcsi defektus. Nem a mai lelkészek, nem is az elődeik felelősek ebben a helyzetben, hanem egy egész korszak s annak mindent maga alá gyűrő világszemlélete. Ha ugyanis az okokat keresi, arra jön rá, hogy amint Anglia példája mutatja, amíg a kálvini puritánságnak belső, lelki, hitbeli rugói voltak, addig alkalmas volt az a kapitalizmusnak, az élet anyagi oldalának olyan kifejlesztésére, hogy vele a szellem-erkölcsi élet is haladt a magasságok felé; mihelyt azonban a puritánság

magában megcsontosodott s kivesszett belőle a lelki motívum az alföldi kisgazda-falvakban: a puritánság továbbra is alkalmas maradt a közgazdasági élet prosperitásának biztosítására; de ugyanolyan arányban, sőt annál rohamosabban kiszáradtak a szívek s maradt az örökös munkába üző-hajtó szerzési vágy, majd elömlött a lelkeken valami végtelen életunalom. Ebben leli magyarázatát a helyzet legszembetűnőbb következménye: az egyre jobban feltörekvő egyke! Itt a Tiszazugban, az eredetileg is földesurat sohasem látott laksás jobbágyok földjén, még az a mentsége sincs az egykének, mint Baranyában a nagybirtok, mert itt a terjeszkedésnek, a szerzésnek sohasem volt a nagybirtok az akadály, hiszen nincs is itt számottevő nagybirtok. Mindebből tehát az látható, hogyha valahol, akkor a Tiszazugban van a legnagyobb szükség a lelkek felébresztésére, vagyis úgyszólván a legdrasztikusabb evangélizációra! A hívek még járnak ugyan a templomba — polgári becsületből, de a helyzet olyan, mint a II. Krón. 27: 2-ben írva van... A pásztorok meg Csel. 6: 2. szerint élnek: nincs segítőtérő körülöttük, nagy magukra hagyatottságukban ravedeznek. Századok során át az igazi presbiterium még ma is csak álom valójában! Ébredés kell hát ide, evangélizáció! Ennek viszont nehezebbek itt a módszerei, mert itt nem lehet földigéréssel, vagy egyéb csalétekkel élni, mint Baranyában, mert itt anyagiakban nincs hiány, sőt éppen innen a páncél a szívek körül. Hanem az evangélizáció első kiindulása legyen: a Nyolc lelkész között igazi, mély testvéri közösséget teremteni s azután az egész tájra kiható, löbb évre szóló, természetien kidolgozott evangélizáló hadjáratot indítani. E térer is csak az egységben lehet erős. E tájnak az a specialitása, hogy itt kizárólag csak lelki eszközökkel, közvetlenül lehet

felvenni a küzdelmet akár az egykével, akár más bajjal szemben. Itt tehát különösen szükséges a lelkészek közt az összedolgozás, apró guerilla-harcok nem használnak, hanem különben az eredmény széljolyó lesz s csupán azt érzük el, hogy egyik gyülekezet megtéli a másikat s pártoskodik. Végül testvéri szívvel kérte a jelenlévőket, hogy szóljanak hozzá a kérdésekhez; mire esperes mutatott reá egy-egy helyi különlegességre s a megoldások meg-alapozásához szükséges módozatokra, a gyakorlati térer! Majd többek hozzászólása után, püspök összegezte az elhangzottakat, intve a szeretetre, a segédlelkészek terhének közös felvételére és arra, hogy a világiaktól úgy kérjünk segítséget, hogy maguk is érezzék: viszonzásul gazdag lelki ajándékokat kapnak tőlünk s állatunk. Majd a testvéri közösséget Gál Lajos tiszaföldvári lelkész imádsága s a CXXXIV. zsoltár eléneklése fejezte be, mire püspök s esperes hazatértek.

A még együttmaradt összes tiszazugi lelkészek pedig nagy áhitattal hozzáfogtak a csodás hatásokkal ébresztett püspöklátogatás „morzsaszedéséhez”. Mindnyájunk lelkében örökre emlékezetes marad a kis tiszazugi parókia, hol egyszer találkozhattunk püspök-atyánkkal, mint igazi atyánkkal; bár eddig is tudott, de lelkünkben soha még nem fogalmazott helyzetünkkel ennek nyomán láttuk meg kellő távlatban, s új távlatok tárultak ki előttünk: Isten a mi testvérünkkel helyezte az ébre Révész Imreren, aki atyánkká lett, de még inkább, hogy Atyánk van a mennyben, aki látja s akarja szolgálatunkat a Krisztus által.

Így folyt le egy püspöklátogatás a Tiszazugban.

Tiszakürt.

Tóth Dezső.

Ismét győzött a debreceni Kollégium Gimnáziuma az országos tanulmányi versenyen.

A XIX. század hozta magával a versenyzés szellemét. A „természettudományos század” minden térer megkövetelte a pontosan lemérhető eredményeket, s a szabadverseny eszméje mindentől és mindenkitől megkívánta az egymás felülmúlására való törekvést.

A debreceni református Kollégiumot nem a XIX. század szülte. Bölesőjét a XVI. század ringatta, s évszázadok látták gyarapodását vagy küzdelmeit. A Kollégium teremtője a vallásos megújulás szelleme volt, s ez a lélek lobogott benne a magyar nemzet zivataros századain keresztül. Török dúlta, német járta, tüzvész pusztította, nemzedékek jöttek, mentek, falai változtak, de lelke nem változott. De ahogy falai alakultak, úgy tudta átvenni szelleme a föltötte változó ritmussal suhanó idők tempóját is. Ez fennmaradásának, 400 éves töretlen életének misztériuma. Fundamentumát az örökkévalóságba ágyazta, falait a múlt időkhez szabta.

A tanulmányi versenyek, korunk e szép kísérleteinek eredményei mutatják a tétel igazságát. A Kollégium gimnáziuma négy éven belül harmadszor lett első ezeken a versenyeken. Azt tanúsítja ez, hogy az iskola, örök eszményeinek mélyreható ápolása mellett a modern tudományok átadásában is elsőrendű helyet foglal el az országban.

Az idei versenyen először szerepelt versenyszámként a szép magyar kiejtés versenye. Ezt intézetünk tanulója, Bagossy Sándor VIII. a) oszt. tanuló nyerte el, megmutatván, hogy a legmagyarabb iskolának mennyire szíven fekszik édesen és diadalmasan zengő anyanyelvünk, e legdrágább nemzeti kincsünk ápolása. A szép magyar beszéd mellett Simon Sándor VIII. a) oszt. tanuló a latin nyelvből hozta el az első díjat, megmutatván, hogy iskolánk e második anyanyelvünk tanításában is híven folytatja az ősi Alma Mater tradícióit. Kovács László VIII. b) oszt. tanuló történelemből másodfokú dicséretet, Cseresznyés Zoltán VIII. a) oszt. tanuló fizikából harmadfokú dicséretet nyert. Így összesen 15 ponttal megszerezték iskolánk számára az elsőséget.

Ha a siker okait keressük, kiváló igazgató és kitűnő tanáraink magasszínvonalú, önfeláldozó munkája mellett: rá kell mutatnunk az iskola színmagyar rétegekből kikerülő ifjúságára, mely ismételt sikereivel a magyarság töretlen képességeit mutatja.

De a legvégső ok: minden létező alapja, az Isten végtelen kegyelme, „mely kitöltetik jókra s gonoszokra egyaránt”, s mi dicsekvés helyett az Ő szent színe elé borulunk boldog hálaadással.

Dr. Tóth Béla.

Két debreceni egyetemi tanár jubileuma.

Dr. Mitrovics Gyula és Dr. Pap Károly, a bölcsészeti karon a neveléstudományok, illetve a magyar irodalom tanárai, most töltötték be professzori működésük negyvenedik évét. Ez alkalemből a tanítványok hálás serege egy-egy emlékkönyvet adott ki a nagynevű professzorok tiszteletére: ez volt a jubileum legméltóbb s mondhatni érdemi része. A kiadott emlékkönyvek díszpéldányát házi ünnepség keretében adták át a csöndben jubiláló professzoroknak, a mostani jévet bezáró tanóráik keretében. Dr. Mitrovics Gyula ünnepi órájára csak a rendes hallgatóság gyűlt össze, egyedül Dr. Vasady Béla egyetemi theologiai tanár, a jubiláló egykori növendéke és most tanártársa jelent ott meg, mint ünnepi szónok. Dr. Pap Károly ünneplése ugyancsak egy tanóra keretében, a professzor rendes tantermében folyt le, de ezen már megjelentek szép számmal a kollégák s tisztelek, egyházunk és városunk közéletének képviselői. A volt tanítványok nevében Dr. Péterffy László Döczi-intézeti igazgató, az egyetemi professzorok nevében Dr. Darkó Jenő dékán és Dr. Baesó Jenő rektor, a Csokonai Kör nevében Dr. Erdős Károly professzor, valamint két jelenlegi hallgatója ünnepelte a jubilánst, ki hosszabb beszédben válaszolt. A Debreceni Protes-

táns Lap mindig teljes szeretettel kíséri figyelemmel a debreceni egyetem életét: a Kollégium szellemi gyermekének és akadémiánk utódának tartjuk az Ünneplést. Ezúttal azonban meg kell állapítanunk, hogy ez a kettős jubileum mindnyájunk szívéhez igen közel áll. Mindkét jubiláló professzori pályafutását a debreceni Kollégiumban kezdte s mindkettő református lelkipásztori családból származik. Ezek a szerény, akadémikák alá rejtőző, jehérre meszelt csöndes papilombok áldott ringatói voltak már a muliban sok közéleti nagyság bölcsőjének s bizonyára azok lesznek a jövőben is. A most jubiláló két tudós professzor ezek sorában is az elsők közé tartozik. Nevelői munkásságuk nemzedékek hosszú sorára igen messze kisugárzik. Tudományos készütségük előtt az egész ország közvéleménye meghajlik. Mi pedig boldog örömmel és Isten iránti hálával látjuk életük vezérlő motívumát: a templom melletti jehér házból és magából az Istenházból hozott jennkölt krisztusi világszemléletet. Szeretettel köszöntjük e helyről is a jubilánsokat s életükre s további munkájukra Isten gazdag áldó kegyelmét szívből kívánjuk és kérjük Annak kezéből, aki eddig is hűséges őriző pásztoruk volt.

U. S.

Úrnapi körmenet Debrecenben.

A nagyemlékü Wolajfka Nándor debreceni plébánosága óta (kiről annakidején halála alkalmából János Zollán oly feltűnést keltő dicsőítő verset írt) szokva vagyunk ahhoz, hogy római katolikus testvéreink itt Debrecenben pompázatos Úrnapi körmeneteket rendeznek.

Meg kell állapítanunk, hogy ez a körmenet évről-évre népesebb és káprázatosabb. A debreceni róm. kath. egyházközség pompásan meg van szervezve. Élén igen szelidlelkületű prépost-plébánosa, velünk, reformátusokkal szemben mindig konciliáns. De egyre változó környezete, az ifjú káplán urak, annál agresszívebbek s nem egyszer kiméllenek. Folytatják a reverzálisarcot s a lélekhalászt. Legjobb működési terük az iskola: a gyermekek és ifjak útján messzire elérkezik a kezük.

Az ő számukra az Úrnapi körmenet diadalmenet, seregszemle és tüntetés. Első helyen felvonultatják az iskolákat, színes, tetszetős egyenruhákban: lilíomos Mária-leánycsoportok, lámpásos szentegyleti tagok, a katonaság, állami tisztviselők csoportja, mozgó rendőrkordon és hasonló hatásos külső dekorációk teszik teljessé a képet. Elindul a menet a Szent Annáról feljéledik a jótérre, végighalad a Kossuth-utca elején s a Batthyány-utcán át tér vissza a templomba.

Debrecen népe megszokottan, közömbösen nézi a parádét, hallgatja a katonazenét, a Mária-énekeket. Ha közelebb áll a glédában, még a kalapját is leveszi. Miért ne: senki se tanítja az ellenkezőre. De nem is volna tanácsos a jeltett kalappal való álldogálás. Az ezen alkalommal idegenből idevezényelt rendőrök elintézik a botránkoztatól s kemény szavakkal leparancsolják a kucsut és kalapot. Az egyik kántorunk, megkerülve a menet irányát, a Városháza előtt ment át a tulsó oldalra, mégis kemény rendőri dorgatásban részesült. Halljuk, ez az eset nem volt egyedülálló.

Az Úrnapi körmenetnek siettek tiszteletet adni a kereskedők is. A diadalmenet irányában és idején lehúzták rollóikat, nemesak a zsidó vallású kereskedők, de még a reformátusok is (még azok is, akik Nagypénteken a református egyház vezérlésére kifejezett kérésére sem húzták le a rollót a református templom közelében sem...). Hát ezzel is meg lehetnek elégedve római katolikus testvéreink.

Türelmesek vagyunk. A viszálykodás ördögét nem akarjuk felidézni. Tanujelét adtuk ezen generózus álláspontunknak tavaly akkor, amikor a „szent jobbot” ide is elhozták; közülünk senki szót nem emelt ellene s egyházi lapjaink némán haladtak el ama közlemények mellett is, amikor napilapok arról zengettek himnusz, hogy „a szent jobb visszahódította a Felvidéket...”. Türelmesek vagyunk: csak úgy magunkban kérdezzük: helyénvaló-e ez az egyre növekedő s egyre agresszívebb Úrnapi felvonulás Debrecenben? Nem vezet-e ez egyszer valami olyan kínos helyzetbe vagy bonyodalomba, amit sem innen, sem túlról nem is kívánának, de nem is sejtenenek?

Türelmesek vagyunk. Befelé azonban sajog valami, amikor elgondoljuk, hogy a római egyház színpompás jelvényei alatt ott vonulnak ama református eredetű, de a reverzálisok révén immár római katolikus gyermekek és ifjak száza, akiket odaát a Debrecenben folyó kemény ellenreformáció nyereség-számlájára könyvelhetnek el túlboldogan.

Végezetre csak ennyit: a debreceni reformátusság a reverzális ügyét keményen megragadta; a helyzetképet látván-látja s hisszük, a magunk módján: erőteljes belmisszióval és egyházrészi építőmunkával megfogjuk a vérjolyás rettenetes csatornáját.

Spectator.

Amerikai hírek.

Magyar egyházkerület.

Az Evangelical and Reformed Church kebelében megalakult a magyar egyházkerület. Ez a fontos mozzanat megérdemli azt, hogy történeli vissza-pillantással világosabbá tegyük Magyarországon lakó olvasóink előtt az amerikai magyar református helyzetet. A régebben Reformed Church in the U. S. nevet viselő egyház németpfalzi és svájci református bevándorlókból alakult. Évtizedekkel ezelőtt ez az egyház vette fel az Amerikába kivándorolt magyar reformátusok lelki gondozását, amikor véreinkkel hazai egyházuink semmit sem törődött. A Reformed Church in the U. S. belmissziói tanácsa hozatott ki lelkészeket Magyarországról, anyagilag segítette a megszervezett kezdő magyar református gyülekezeteket és a templomépítéshez kölcsönt adott. — Munkájában tisztán a krisztusi lelkület vezette, aminek bizonyossága az, hogy amikor gróf Degenfeld József 1904-ben Amerikában járt és megszervezte a magyarországi református egyházhoz tartozó egyházmegyét, a Reformed Church minden akadálygördítés nélkül engedte át a magyarországi kapcsolatba a newyorki, pocahontasi, passaicai és phoenixvillei egyházközösségeket, amelyeket a Reformed Church anyagi és erkölcsi segítségével szerveztek meg. Később, amikor a trentoni egyház akart kiválni a Reformed Church kötelékéből, a Reformed Church nem engedte kőnyea a jussát. Mivel a trentoni egyházban volt néhány egyháztag, akik a hazai kapcsolat ellenében továbbra is a Reformed Church-höz óhajtottak tartozni, perre került a dolog és a nyertes a hazai egyház lett. A világháború után a magyarországi református egyház a Reformed Church-nek adta át a hazai egyházhoz tartozó és akkor már két egyházmegyében élő egyházközösségeinek nagyrésztét ott, ahol a szerződést képező tiffini egyezményt a magyar egyházak elfogadták. Ettől kezdve a Reformed Church in the U. S. kötelékébe tartozó magyar egyházközösségek négy egyházmegyét alkottak (Keleti, Központi, Tóparti, Magyar Sion), néhány egyházközösség pedig amerikai egyházmegyékhez tartozott. Az egyes magyar egyházmegyék (classis) az angolnyelvű egyházkerületek (synód) alkotórészei voltak. Jelenleg a Reformed Churchhöz 74 anya- és társ-, illetve leányegyház és szórvány tartozik.

A közelmúltban a Reformed Church egyesült az Evangelical Synoddal, ami az 1817-ben Poroszországban a reformátusok és lutheránusok egyesítéséből származott egyház amerikai leszármazottja. Az amerikai egyesült egyház az Evangelical and Reformed Church nevet vette fel. Hitvallásos iratai a Reformed Church által elismert heidelbergi káté és az Evangelical Synód által elfogadott ágostai hitvallás és a Luther kátéja. Ott, ahol a hitvallások egyes pontjai között a részletkérdésben eltérés mutatkozik, az egyezmény szerint mindenki saját lelkiismerete szerint magyarázhatja a kérdéses hittani felfogást, amint a Szentírással leginkább megegyezhetőnek találja.

A Reformed Church és Evangelical Synód egyesülése folytán az egybeolvadt egyház új alkotmányt fogadott el. Az egyházmegyei rendszert törölték és az

egyházközösségeket közvetlenül az egyházkerület (synód) ellenőrzése alá helyezték. A magyaroknak megengedték, hogy külön magyar egyházkerületet szervezzenek.

A magyar egyházkerület szervező gyűlése 1939 március 15-én és 16-án volt a clevelandi westsidei magyar református egyházban, ahol negyvenkilenc évvel ezelőtt tartotta Jurányi Gusztáv a Reformed Church magyar misszionáriusa azt az első magyar istentiszteletet, amely a clevelandi első magyar református egyház megszervezéséhez vezetett. (Acs Gedeon, a Kossuth papja már 1852-ben tartott magyar istentiszteleteket New-York városában és vidékén, de akkor még magyar reformátusaink egyházközösségi szervezetekbe nem tömörültek.)

A magyar egyházkerület szervező gyűlését az összehívó bizottság nevében Dienes Barna homesteadi lelkész nyitotta meg és vezette le. Sajnos, nem minden magyar egyházközösség lépett be a magyar egyházkerületbe. A clevelandi gyűlése 45 egyházközösség kívánta a magyar egyházkerületet, 13 magyar egyház pedig vagy még nem döntött, vagy kimondotta, hogy amerikai egyházkerületekhez óhajt tartozni. Mennyivel szebb lett volna, ha minden magyar egyházközösség tömörült volna a magyar egyházkerület zászlaja alatt és megpróbálták volna, hogy egyesített erővel mire képesek! Az új alkotmányt Dr. Tóth Sándor fordította magyar nyelvre és magyarázta meg. Az alakuló gyűlésen, ami úrvacsoraosztással volt egybekötve, az Evangelical and Reformed Church amerikai vezető emberei is jelen voltak és szíves üdvözlést hoztak a magyaroknak.

Az egyházkerület tisztikara a következőképpen alakult meg: Dienes Barna elnök, Dr. Takaró Géza alelnök, Kecskeméthy József titkár, Szabó Antal pénztáros, Dr. Fodor József tanácsstag. A magyar egyházkerület költségeire minden egyháztag évi 50 centet fizet, az Egyetemes Zsinat közigazgatási költségeire pedig külön 9 centet.

Meg kell említenünk azt a tényt is, hogy az Evangelical and Reformed Church kötelékébe tartozó magyar egyházközösségek nem adták fel az egyházmegyei szervezetet sem. Megválasztották a négy egyházmegye tisztikarát is. Az egyházmegyéknek az újalkotmány szerint bírói és közigazgatási hatáskörük nem lesz, hanem az egyházmegyei keretek között presbiterei, női és ifjúsági összejöveteleket és konferenciákat tartanak.

E sorok írójának volt alkalma beszélgetést folytatni az Evangelical and Reformed Church amerikai vezető embereivel. Ezeknek felfogása az volt, hogy a magyar egyházkerület részére az a fontos missziói hivatás vár, hogy abba átvegyék és megőrizzék a magyarországi kálvinizmus jellegzetes sajátosságait. Egy határozott, megalkuvást nem ismerő theocentrikus kálvinista irányzat tekintettel az amerikai protestantizmus sok esetben liberális és humanista álláspontjára, itt is jó szolgálatot teljesítenek. Reméljük, hogy a magyar egyházkerület vezetői erre a szempontra figyelemmel lesznek.

Az Evangelical and Reformed Church kebelében a magyar egyházkerület megalakult. Mint Dr. Tóth

Sándor írja az általa szerkesztett Reformátusok Lapjában: „Az igazi erőpróba nem ez az alakulás, hanem a mi utána jön. Nem Cleveland, hanem a mi jön Cleveland után. Ebben a munkában mindnyájunknak részt kell venni.” Az amerikai magyar reformátusság jövő fejlődése és békéje nagy mértékben függ az új egyházkerület munkálkodásától. Azért a legszébb reményekkel és őszinte jókívánsággal nézünk annak működése elé!

A független egyház.

A világháború után, tudvalevőleg, egyes egyházközségek nem fogadták el a tiffini egyezményt, hanem Független Egyházat alkottak. Két okra hivatkoztak: az első hittani volt, mert a Reformed Church által elfogadott heidelbergi kátén kívül a második helyét hitvalláshoz is ragaszkodtak, hogy theologiai gondolkodás tekintetében a független egyház a magyarországi református egyházzal legyen azonos. A másik ok az volt, hogy önfenntartó egyházközségeket akartak, amelyek missziói segély igénybevétele nélkül a maguk erejéből tartják fent magukat. A független egyház kezdetben egy egyházmegyében, későbbben egyházkerületben és két egyházmegyében fejtette ki tevékenységét. Jelenleg 21 anya-társleányegyház van a független egyház kötelékében. Sebástya Endre, az egyházkerület főesperese betegsége miatt lemondott hivataláról. Miután Dr. Viazse Károly perthambovi lelkész a Keleti egyházmegye esperességéről már korábban lemondott, mert szabad idejét irodalmi munkálkodásra óhajlja fordítani, nem fogadta el a főesperesi hivatalra sem a jelölést. Így Daróczy Sándor cartereti lelkész lett egyhangú szavazás alapján a főesperes. Béky Zoltán trentoni lelkész a keleti egyházmegye esperese, a Nyugati egyházmegyében pedig már régebb idő óta Marton Sándor tölti be az esperesi hivatalát. A független egyház hivatalos lapja a „Magyar Egyház”.

Szomorúan kell megállapítanunk, hogy egyfelől az Evangelical and Reformed Church kötelékébe tartozó magyar reformátusok (ide kell számítanunk a Presbyterian egyházhoz tartozó magyar gyülekezeteket is) és másfelől a független egyház között nincsen meg az annyira kívánatos harmonia és közös kérdésekben a kooperáció. Ennek a harnak az amerikai magyar reformátusság nagy kárát vallja és közös református intézményeinkben is, amilyenek az Amerikai Magyar Református Egyesület és Bethlen Otthon, gyakran kirobbanásokat okoz.

A presbyterian egyházhoz tartozó magyarok.

A Presbyterian Church in the USA kötelékébe összesen 36 magyarnyelvű anya-, társ- és leányegyház tartozik. Itt nincsen magyar egyházmegye, hanem a magyar egyházközségek az illetékes angolnyelvű egyházmegye (presbytery) kebelébe tartoznak. Minden második évben magyar presbyterian Konferenciát tartanak, amelynek jelenleg Harsányi László newyorki lelkész az elnöke.

Nemcsak a magyar presbyteriánusokra, hanem elsősorban az amerikai hatalmas presbyterian egyházra vonatkozik az az egyesítési kísérlet, amelynek az a célja, hogy a presbyterian és episcopal egyházakat egyesítse. Ki mert volna ilyesmire gondolni 300 évvel ezelőtt, amikor Nagybritanniában

egymást üldözték és gyilkolták a püspöki és presbiteri rendszer követői! Azóta sokat változott a világ! Az amerikai protestantizmus elsősorban nem a hitvallási kérdéseket bolygatja, hanem gyakorlati problémák megoldásán dolgozik. Tudják, hogy a Krisztus akarata és a keresztyénség jól felfogott érdeke az, hogy a Krisztus követői mindnyájan egyek legyenek és ezzel ellentétben áll és végtelen káros a több mint száz különböző felekezet fennállása és egymásra való féltékenysége. Az amerikai episkopális egyház Zsinata szólította fel az amerikai presbyterianus egyházat az egyesülésre és az utóbbinak Zsinata a felhívást barátságosan fogadta. Azóta már több közös tanácskozást folytattak és az amerikai Presbyterian Church egyik vezető embere újabban azt a kijelentést tette, hogy két éven belül Amerika összes presbyterianusai és episkopálisai egyesülni fognak.

Azok, akik tisztaba vannak az episkopális egyházban, különösen a high church irányzat követői által vallott apostolica successio elvével, amely szerint érvényes papszentelést csak püspök végezhet, meg lesznek lepődve, hogy az egyesülés hívei praktikus észjárással milyen ügyesen kihúzták ennek a kérdésnek méregfokát, amikor az egyesítést előkészítő és presbyteriánusokból és episkopálisokból álló bizottság a következő közös deklarációt tette: „Úgy a presbyteriánus, mint episkopális egyház elvben elfogadja a püspökök által végzett ordinálás elvét. Az episkopális egyház a lelkészszentelést egy hivatalnok: püspöke útján végzi, a presbyteriánus egyház pedig az egyházmegye útján, amely a püspöki jogot gyakorolja.” Megállapodtak abban, hogy az egyesítendő egyházban a presbyteriánus lelkészt kézfeltétel útján történendő megáldásban részesíti az episkopális püspök és hatalmazza fel arra, hogy episkopális templomokban is végezhet sakramentális funkciókat. Viszont a kölcsönösség elve alapján a presbyteriánus egyházmegyék elnöke ad hasonló meghatalmazást az episkopális lelkészeknek. Így az apostolica successio vitás kérdését kikapcsolták és amerikai praktikussággal győzték le az akadályokat.

Amerikában, sőt hiszem, hogy az egész földkereksége az egyesítés munkáját feltartóztatni nem lehet. Nem egységesített hitvallási, szertartási vagy egyház-kormányzati módszerről van szó, mert ezekben a kérdésekben minden egyház ragaszkodhatik a mult alapján kifejlődött hagyományaihoz és szokásaihoz, hanem arra törekednek, hogy az alapvető kérdésekben megegyezzenek és a Krisztus Egyháza (egyelőre a római egyház kivételével) egységesen lépjen fel a világ előtt. Érdekes, hogy a presbyteriánusokkal történt tárgyalás alkalmával az episkopálisok egyik túlzó, szerzetesi fogadalomban élő papja ezt a kijelentést tette: „Az egyesülésnél nem a püspöki szentelés a fontos, hanem az, hogy minden presbyteriánus elfogadja a niceai hitvallást.” Ezzel arra célt, hogy a presbyteriánus egyházban a liberális lelkészek pár évvel ezelőtt az úgynevezett auborni nyilatkozatot írták alá, amelyben elvetették Krisztusnak szűztől való születését, testi feltámadását és más fontos orthodox tanúkat, amiket a helvét hitvallásba be-foglalt niceai hitvallás elismer.

Az Amerikai Magyar Református Egyesület

négyévenként tartani szokott nagygyűlése május 30-án fog kezdődni Washingtonban, az ország fő-

városában, az Egyesület ottani modernül megépített és berendezett székházában. A gyűlésen mintegy száz delegátus fog résztvenni, akik Ligonierbe is átrándulnak. Hírlapi harcok előzik meg a konvenciót, amelyeket részben egyházpolitikai kérdések váltanak ki. Nem akarok az események elé vágni, de hiszem, hogy a nagygyűlés higgadtsága és komolysága lefokozza a túlzókat és a jövőben még inkább erősödni fog egyetlen, közös református alkotásunk: Az Amerikai Magyar Református Egyesület és annak ligonieri Bethlen Otthona.

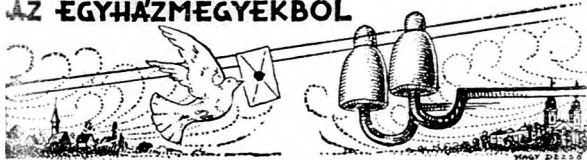
Dr. Nánássy Lajos, árvaatya.

GYÁSZROVAT

Nagy István kisújszállási nyug. lelkipásztor halála. Országosan ismertnevű úttörő munkása volt a belmisszionak és gyülekezeti evangélizációknak, ki már akkor harcolt a hit elmélyítése nehéz küzdőterén, amikor az népszerűtlen, lekicsinyelt és feleslegesnek vélt erőfeszítés volt. Az áldott, esőndes magvetés szelidszavú s finomtollú mestere volt, kinek egyéniségéből egy tisztább világ sugara és levegője hatott reánk... Elköltözéséről volt gyülekezete a következő híradást küldötte: „Szomorú érzéssel tudatjuk, hogy a kisújszállási református gyülekezet 31 éven át volt hűséges lelkipásztorát, nagytiszteletű *Nagy István nyug. lelkipásztorát*, az, *Akinek egész hosszú életén át idelent szolgálatában állott, most hazahívta Magához az örök hajlékokba. Az agy lelkipásztor és szolgálta 78. évében, néhánynapi szenvedés után ma hagyta itt szeretteit és az egyházat. Földi porréseit folyó hó 9-én, pénteken helyezték vissza a földbe, amelyből vételelt. Gyászszertartás pénteken délelőtt 9 órakor kezdődik a templomban imával, majd a háznál és a temetőben emlékezünk hálaadással az Isten jóságára és kegyelmére. Aki adta őt gyülekezetének. Legyen áldott érte az Úr és magasztaltassék az Ő szent neve. „Az odafelhalókkal törődjétek, nem a földiekkel” (Kol. 3:2). *Kisújszállás, 1939 június 7. A kisújszállási református egyháza.*”*

Bartha Ferencné Szabeni Margit porsalmi református igazgató-tanító felesége, 16 éves korában, boldog házassága 22. évében, hosszas szenvedés után elhunyt. Férjén kívül három gyermeke s nagy rokoni köre gyászolja. Az igaznak emlékezete áldott.

HIREK AZ EGYHÁZMEGYÉKBŐL

BÉKÉSBÁNÁTI EGYHÁZMEGYE.

Ismeretlen adakozó 100 P-t tett egy borítékban a makói belvárosi templom perselyébe. „Megáldott engem az Isten sokféle javaival, adósságom kívánom törleszteni, amikor az itt mellékelt 100 P-ből 75-öt

az új orgonaalapra, 25 P-t a szegénysorsú református gyermekek téli segélyezésére juttatok.” A női kéz által írt néhány sor alatt nem volt aláírás.

Leánykonferencia Békésen. A „Békési Konfirmált Leányok Szövetsége” 1939. évi május hó végén körzeti leánykonferenciát rendezett, melyen a környékbéli nagy egyházközségekből többszáz leány vett részt. A konferencián *Kiss B. Júlia* országos konventi titkár és a helybeli lelkipásztorok tartottak előadásokat és szolgálatot. A konferenciát este templomi vallásos műsoros hangverseny zárta be. A konferenciának felmérhetetlen értékű lelki áldásai maradtak a résztvevők s az egész gyülekezet életében. A siker hatása alatt elhatározta az egyházi vezetőség, hogy novemberben nagyszabású ifjúsági gyülekezeti *lobozó-t* fog rendezni úgy a fiúk, mint a leányok részére.

73 lélek. Ennyi református keresztyén lélek él Sándorfalva községben, a Nagy-Alföld délkeleti sarkában, Szeged szomszédságában. Színmagyarok mind, akiket Isten gondviselő akarata és kegyelme hozott össze gyülekezeti közösségbe, hogy az evangéliumi tiszta hit világosságában járva, Istenbe vetett törhetetlen hittel, kitartó lélekkel, áldozatos szívvel, sok lemondással, de elhivatottságuk biztos érzésével viseljék a magyar sors, felekezeti kisebbség és Isten igájának súlyos, de gyönyörűsége terhét. A trianoni gyászos békeparancs aláírásának napján, június 4-én mégis a boldog jövőre áldott reménységének lelket és erőt adó napsugara ragyogta be a szomorú évforduló sötét és borongós felhőkkel borított égboltját Sándorfalván, mert ezt a 73 lelket eddig megsegítette az Úr. Az újszegedi missziós egyházközséghez tartozó kis szárvány hívei a többi atyafiakkal együtt ezen a napon tették le épülő templomuk alapkövét. Épül tehát az evangéliumi hit új bástvája és a magyar református egyház kicsi, de erős fellegvéra a modern pogányság és a sátán ellen, mert az Úr építi a házat és nem az építők. Az anyagiakban szegény, de lélekben gazdag 73 lélek nem a maga, hanem Isten mindenható hatalmában bízva fogott a munkához és hiszi, hogy azt befejezéshez is viszi az Úr. Verőfényes nyári vasárnapon esendült fel a XC. zsoltár megrázó dallama a kis templom alapjainál és a gyülekezet lelkipásztorának ajkain hangzott fel az intő és biztató beszéd a CXXVII. zsoltár 1. és 2. verse alapján a hívek és a híveknél még nagyobb számban megjelent más felekezethez tartozó magyar testvéreink előtt, hirdetve az Igét hittel és bizakodással. Az okmányoknak az alapköben való elhelyezése után zengtek a kalapácsütések az elhelyezett alapkövön egy-egy Ige kíséretében s hullott a lelkek áldozatos gyümölcse, vallásfelekezeti különbség nélkül azért, hogy a munka tovább folytatható legyen. Az Úri imádság elhangzása után pedig a minden magyarokat egy szeretetteljes közösségbe forrasztó Himnusz hangjai zárták be a feledhetetlen ünnepséget. Ez volt az ünnep első napja s most jönnek a komoly hétköznapok kemény munkával. De a távozó lelkekben bizonyára tovább hangzott az Ige viszhangja: „Uram, az égig ér a Te kegyelmed s hűséged a felhőkig” (XXXVI. zsoltár). *Presbiter.*

DEBRECENI EGYHÁZMEGYE.

A debreceni református egyházmegye lelkészegyesületi gyűlését június hó 19-én tartja Monostor-

pályiban. Reggel 7 órakor istentisztelet lesz, mely alkalommal Csontos Jenő hencidai lelkipásztor hirdeti az Igét. A lelkészegyesületi gyűlés azokat a témákat fogja tárgyalni, amelyeket Dr. Szász Imre esperes körlevélben kiosztott, valamint Dr. Kertész Endrénék a törvénymódosításra vonatkozó javaslatait.

Dr. Vineze Károly perth-amboy-i (Amerika) lelkipásztor a Grand Rapids-(Mich)-ban megjelenő szigorú református szelleméről ismert The Banner c. lapban a debreceni református egyházzal, Debrecen történelmi jelentőségéről s a 400 éves jubileumát tartó Kollégiumról kedves ismertetést írt. A lap előterben a Kossuth-szoborral a debreceni Nagytemplom képét is közli.

Harmados tengerit vállaltak fel a múlt nyáron a berettyóújfalui Református KIE tagjai s 295 P-t kaptak kukoricájukért. Az egész összeggel szegény gyermekeket ruháztak fel karácsonykor. Mondjátok, miért nem csinálnak ilyen szép dolgokat a kocsmező legények? Nos, ki az igazi legény? Ki használ többet a magyarság ügyének: a biblías vagy a borgözös ifjúság?

Dr. Bodonhelyi József a debreceni református egyház kebelében újonnan létesített kórházi műszói lelkészi állásra megválasztott lelkész, ezen állását folyó évi június hó 1-én elfoglalta. — Isten áldása sokasodjék életén és munkáján.

— **A debreceni lelkipásztorok** Dr. Répész Imre püspök vezetésével, julyó évi június hó 29-én a nagyerdői új diakonissza-házban, az egész napot betöltő „csendes napot” tartanak. Dél előtt a a parókhús lelkészek tanácskoznak; délután az összes debreceni lelkészjellegű egyének tartanak konferenciát; ezzel párhuzamosan a lelkésznők és családtagok részére külön konferencia lesz. Este befejező tábori éjélt, melyet a püspök fog vezetni.

HEVESNAGYKUNSAÁGI EGYHÁZMEGYE.

Június 4-én tartotta a kisújszállási gyülekezet jelenlegi temploma 150 évvel ezelőtti történet felépítésének megünneplésére, Bucsai László lelkipásztor rendezésében gyülekezeti napját. Jelentőségében és hatásában méltán sorakozott ez a nap is a Kenderesen, Kunmadarason, Tiszafüreden, Túrkevény, Kunhegyesen és Tiszaföldváron a múlt hónapokban tartott gyülekezeti napok mellé. A délelőtti templomi istentiszteleten több mint 2000 hívő előtt Tóth János kunmadarasi lelkipásztor olvasta fel a CV. zsoltárt s emelte nagy buzgósággal és erővel Istenhez a lelkeket, majd Török Imre tb. esperes, helybeli lelkipásztor kapcsolta össze ígérvetésében a trianoni gyásznapot a kun letelepülés napjával, a rajkieresztést Bácsérra és a templom felépítését. A Kisújszállásról Bácsérra települtek nevében Bényei János ottani lelkipásztor olvasta fel az oda elszakadt ősök utódainak írásba foglalt üdvözlését s adta át a szószékkel szemben a templom falába elhelyezett következő szövegű emléktáblát: „Testvéreink! Az Úr e hajlékának 150 éves emlékünnepe lélki és vérébeli közösségben emlékezünk veletek atyáinkról. Utódainkban is egyek leszünk tivatek ősi református hitünkben, atyáink örökségének őrzésében és az örök Isten imádatában. Az 1776. évben Bácsér-

pusztára elszármazott véreitek. NCI. zsoltár.” Bucsai László lelkipásztor vette át a táblát és köszöntö meg az üdvözlést lelkes, a szív melegétől átfűtött szavakkal. Tóth János hirdette az Igét az ünnepi levanteistentiszteleten és tartott előadást a templomi vallásos-estélyen, megragadó erővel vetvén össze az ősök templomépítő feladatát a mostani hívekre váró kötelességekkel. Ez alkalommal Bényei bácséri lelkipásztor imádkozott s az egyházi vegyeskar, gimnáziumi énekkar és vitéz Mártha Béla adott elő művészi számokat. A 331 tagú Református Nőszövetség diszközgyűlésén Csánky Benjámin kenderesi lelkipásztor tartott előadást arról, hogy mit jelent a nő számára, mint feleségnek, anyának és önálló nőnek a Krisztusban megjelent emberesség s mutatta fel a Nőszövetség munkájának evangéliumi alapját. Az ezt követő hozzászólásokat megnyitó beszédben Bucsai László vázolta fel a Nőszövetség gazdag hitmélyítő, szociális-karitatív programját. Kedves és megható volt a vasárnapi iskolai növendékek évszáró ünnepélye, amelyet a vasárnapi iskolai oktatók lelkes és szépszámmú serege nagy buzgósággal készített elő.

A tiszaszentimrei református Leányegyesület szépen sikerült szeretetvendégséget rendezett június 4-én, vasárnap este. Megnyitó beszédet mondott Keresztési Károly lelkész, az „Agapé” történeti fejlődését és biblikus vonatkozásait vázolvá. A leányok pedig Sipos Rózsika tanítónő és Balogh Rózsika övönő vezetésével ének- és szavalatszámokat s két rövid vallásosirányú színdarabot adtak elő szép sikerrel. Azután a 130 terítékű, tea és süteményből álló szeretetvendégség következett a leányok és szülőik adományából; a megmaradt sütemény pedig az iskolás növendékek másnapi majálisán a szegény gyermekek között osztott szét. A bevétel 45 P volt, s az estély mindenki számára kedves és tanulságos maradt.

K Ü L Ö N F É L É K

BALOGH JENŐ.

Ezt a nevet az egész világon minden református magyar embernek illenék ismerni. Ismerik is nagyon sokan, pedig ő maga nem szokott beszélni magyarul, újságírókat sem bíztat fel arra, hogy írjanak róla, sőt bizonyos, hogy most is rosszalásának adna kifejezést, ha tudná, hogy róla készülünk írni. Most ünnepelte a magyar sajtó és a magyar tudományos élet Balogh Jenőt, mert betöltötte élete 75. évét és mert a szegedi egyetem disz doktorrá avatta. Balogh Jenő volt igazságügyminiszter, egyetemi tanár, a Magyar Tudományos Akadémia főtitkára, s amikor mások ereje már el szokott fogyni, akkor kezdte meg élete egyik legtehetősebb korszakát: a magyar református egyház egyik legelső szolgálója lett. A dunántúli egyházkerület főgondnoka, a református egyház Egyetemes Konventjének s Országos Zsinatának világi elnöke. Azt beszélnek róla azok, akik közelebről ismerik, hogy énekeskönyvünk minden zsoltárát és dicséretét tudja könyv nélkül. Sokszor figyeltük istentiszteleteken, hogyan hallgatja az ígérvetést. Mindig feljegyzé magának a felolvasott textust s a prédikáció

alatt is gyakran vesz elő papírt, ceruzát és feljegyzi magának az üzenetet, amit az ígéhirdetésben kapott. Amikor személyiségére gondolunk, elhomályosulnak azok a korproblémák, amelyekkel le szoktuk mérni az embereket. Az örökkévalóság értékeinek fényében érezzük, hogy ő a magyar reformátusság szent embere. Két dolgot szeretnénk tőle nagyon megtanulni: egyrészt a lelkiismeret éberségét, másrészt a feltétlen szolgálat csodálatos művészetét. . . Adja Isten, hogy őt még nagyon sokáig a magunkénak mondhassuk!

A debreceni Tisza István Tudományegyetem évzáró ünnepélye folyó évi június hó 10-én, szombaton folyt le. A nagytemplomi istentiszteleten Dr. Erdős Károly teológiai professzor hirdette az Igét. A tanévzáró egyetemi közgyűlés az egyetem központi épülete aulájában ugyanaznap délelőtt 11 órakor tartatott meg, amelyen Dr. Baesó Jenő rektor megnyitó beszédet mondott; majd Dr. Bozóky Ferenc jogi dékán tartott értekezést „A statisztikai szabályosságok és az akaratszabadság” címen. Végül a beérkezett pályamunkák méltatása és a pályadíjak kiosztása is megtörtént. Úgy a nagytemplomi istentiszteleten, mint az egyetemi ünnepélyen a kollégiumi Kántus is szolgált: mint az egyetem énekkara.

Gaál Lajos budapest-angyalföldi lelképásztort, a debreceni Tisza István Tudományegyetemen „magna cum laude” a theologia doktorává avatta az egyetemi tanács. Az új doktor Geleji Katona István ígéhirdetéséről írt nagyrétkü, eredeti kutatásokra alapozott dolgozatot. Az új doktorhoz Dr. Baesó Jenő egyetemi rektor szépen méltányló avatóbeszédet intézett. Szeretettel gratulálunk.

EGY KIS PANASZ. Június hó 4-én, vasárnap reggel 8—9 óra között, amikor a házakon országsszerle mindenütt fekete lobogók lengettek s hirdették a leggyászosabb trianoni évfordulót; amikor minden jó lélek, falun és városban az Istenházaiba készülődött; amikor maga a magyar rádió is már kiküldötte embereit, hogy előkészítsék a különböző ünnepi istentiszteletek közvetítését: ime, akkor történt meg az a mélyen bántó, sőt sokakat méltán egyenesen felháborító eset, hogy a magyar rádió hanglemezeket közvetített, ropogós esárdásokkal, jazz-énekszámokkal, brellli muzsikával. . . Nem tudunk eléggé csodálkozni rajta, hogyan történhetett ez meg? Hiszen a magyar rádióknak fennkölt gondolkodású s finomlélesű vezetősége van; odajenn mindenre ki szokott terjedni a figyelem. . . hogyan történhetett meg mégis most ez a botránkozató műsoradás? Ami megtörtént, megtörtént. Nem lehet rajta segíteni. De nagyon szeretnők, ha a magyar rádió vezetősége odajenn meghallaná szerény szavunkat s a grammofontlemezeket szortírozó alkalmazottját a jövőben kioktatná és megrendszabályozná. Engedje meg a magyar rádió vezetősége, hogy arra kérjük: vasárnaponként a templomi közvetítések előtt szíveskedjék a jövőben olyan műsorszámokat adni, amelyek kifejezetten előkészítik a lelkeket az istentisztelet meghallgatására, befogadására és elmélyítésére. Nem lehetne-e például harangszót közvetíteni az istentiszteletek előtt, ha csak egy-két percig is? Vagy harangjátékok, karéneket, korált hanglemezekről? Bizonytal lehetne!

Nyugtázás. A Kollégium május 14-i egyházzenei hangversenyén felülfizettek: Dr. Révész Imre református püspök 10 P., Debreceni Első Takarékpénztár 10 P., Sesztina Lajos 4 P., ifj. Papp Tibor törzsmester — 50 P., Jakucs István 10 P., Kárpáti

Elemér, a Magyar Általános Hitelbank igazgatója 10 P., Schmogrovits Ernő, a Nemzeti Bank fiókjának főnöke 5 P. A hangverseny tiszta jövedelméből a rendezőség a Dóczy-leányiskola közreműködő énekkarainak 70 P-t juttatott, a megmaradó 651-74 P-ből hozzácsatolva a Szendy Tihamér hegedűművész zeneestjének 63-79 P jövedelmét, a jubileumi alapítvány keretében külön jubileumi ének-zenealapot létesít, amelynek kamatai a kollégiumi Kántus, a református gimnázium, tanítóképző és polgári iskola énekkarai vagy zenében legkiválóbb növendékeinek jutalmazására fordíthatnak. Az énekkarok vezetői és a Kollégium igazgatósága hangversenyek rendezésével ezt az alapot legalább 1000 P-re szándékoznak növelni. (J. I.)

A debreceni Kollégium ifjúságának telepítő-akciójáról a következőket írja a „Közöny” című lap legutóbbi számában: Június elsején — ha Isten segít — mozgalmunk fontos dátumához érkezük: egyszerre három családot telepítünk át Dunántúlra! Csapókerből Fiú Ferencéket hét gyermekkel. Téglavetőből Nagy Istvánékat hat gyermekkel. E két család egy faluba megy: mindegyik saját, általunk előre megvett házba, kap egy kis gazdasági felszerelést is, várja már őket a munka s hisszük, hogy Isten segítségével sokra viszik. A harmadik család a Nyilas-telepről megy négy gyermekkel egy másik dunántúli faluba, egyelőre gazdasági eselédnek, de egy év múlva — remélhetőleg — ő is kap házat, tehenet, gazdasági felszerelést. Hogy milyen szeretettel várják őket, arra bizonyosság, hogy egy dunántúli bankigazgató 100 P-t ad nekik, hogy az új környezetben az életet könnyebben kezdhesék s a gyűlekezet is a lelkészével együtt szeretettel várja őket. Reméljük, hogy a társadalom nem hagy magunkra s hogy még ezután is sok családot fogunk tudni kitelepíteni. C s e k k számunk: „23.331. Kollégiumi ifjúság telepítése, Debrecen.”

Használt levélbélyegeit gyűjtse össze és küldje be a Magyar Református Külmisziói Szövetség hivatalába: Budapest, Kálvin-tér 8. II. 17. Ezzel is a magyar református külmisziói munkát támogatja.

„Amerika sincsen biztonságban. . .” Az amerikai „Református Lapok”-ból vesszük át a következő mondhatnók gyászkeretbe illő sorokat:

„AMERIKA SINCS BIZTONSÁGBAN. . . Az új esztendő még szabadnak látja fogadott hazánkat; de meddig marad meg itt is a szabadság? A nagy küzdelem itt is megkezdődött. Három táborra kezd szétszakadni nemzetünk. A múlt esztendő bebizonyította, hogy mily veszélyesen kiterjedt kommunista agitáció folyik városainkban. Országgyűlési bizottság vizsgálata állapította meg, hogy ezt az izgatást nemcsak elnézik, hanem batorítják is sokan olyanok, akik alkotmányos berendezkedésünk magas polcain ülnek és az volna hivatásuk, hogy ezt az alkotmányt védelmezzék. A kommunizmus teljesen lehetlenné teszi az egyéniség önálló és szabad életét; tömegéletet szabályoz, diktatóri zsarnokságot teremt és ellensége a kereszténységnek. E veszedelem miatt bizony rossz esztendő járt demokráciánkra. Az a sötét kilátás fenyeget, hogy megsemmisül az evangéliumi hit nemes zárandokainak, a szabadságot életükkel is védő hősök nagy nemzedékeinek az alkotása: a legmagasabb alkotmányforma, amit eddig az ember létre tudott hozni.”

Szovjetországban az összes még megmaradt templomokat állami tulajdonná nyilvánították; el lehet képzelni, hogyan „gazdálkodik” a kommunista „állam” a templomokkal. Azt romboltatja le, vagy alakíttatja át más célokra, amelyik éppen jól esik. Úgyhogy a különböző egyházi alakulatok az államtól kénytelenek saját régi templomaikat is kibérelni. . . Úgyanakkor a szovjet-iskolákban mint önálló tantárgyat felvették az *istentelenséget*. A szovjetben tilos a gyűjtés egyházi célokra.

Az orosz közoktatásügyi népbiztos a következő jelentést adta ki: „jelenleg változtatunk az egyház-

ellenes küzdelem módszerein és taktikáján. Az utolsó húsz év alatt minden lehető eszközt megragadtunk, hogy a vallás ellen harcoljunk. Ez a korszakvéget ért. A jövőben a vallás ellen nem külső erőszak eszközeivel, hanem szellemi fegyverekkel fogunk küzdeni, mivel eredmény csak ezúton érhető el. Nagy súlyt fogunk helyezni arra, hogy nagyszámú, magasképzett-ségű és művelt vallásellenes propagandistát állítsunk munkába. E második, szellemi fegyverekkel vívott vallásellenes harc korszakának lezajlása után egy harmadik korszak jön, melyben a vallás csak mint történelmi emlék fog fennmaradni a Szovjet-Unióban."

HIVATALOS ÉRTESÍTÉS

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.
2075—1939. szám.

KÖRLEVÉL

a tanulók nyilvános színpadon való szerepléséről.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi Miniszter úr az 1939. évi április hó 28-án 112.651—1939. IX. ú. o. szám alatt kelt rendeletével a tanulók nyilvános színpadon való szereplésének szabályozása tárgyában intézkedett. (L. a Hivatalos Közlöny 1939. évi május hó 15-i 10. számában.)

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi Miniszter úr e rendeletét megküldötte valamennyi egyházi főhatóságnak és egyben úgy intézkedett, hogy az egyházi főhatóság alatt álló iskolákban a tanulók hasonló szereplését az egyházi főhatóságok engedélyéhez kötötte.

Az Egyetemes Konvent elnökségének 3239—1939. sz. indítványa alapján utasítom az egyházi főhatóságom alatt álló egyházkerület valamennyi közép- és középfokú iskola igazgatóságát, hogy jövőben a tanulók nyilvános színpadi szereplésének engedélyezése végett minden egyes alkalommal hivatalomhoz forduljanak.

Debrecen, 1939 május 31.

Dr. Révész Imre,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.
2076—1939. szám.

KÖRLEVÉL

a polgári iskolai tanulók elbírálásának újabb szabályozása tárgyában.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi Miniszter úr 1939. évi május hó 10-én 133.593.—1939. IX. ú. o. szám alatt kelt rendeletével a polgári iskolai tanulók elbírálásának újabb szabályozása tárgyában intézkedett. (L. Hivatalos Közlöny 1939. évi május hó 15-i 10. számát.)

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi Miniszter úr a polgári iskolai tanulók tanulmányi eredményének, erkölcsi magaviseletének és rendszeretetének elbírálására vonatkozó eljárás szabályozása tárgyában kiadott rendeletét azzal a felkéréssel küldötte meg valamennyi egyházi főhatóságnak, hogy a főhatóságok alatt álló polgári iskolákra nézve azonos értelemben rendelkezzenek.

Az Egyetemes Konvent elnökségének 3241—1939. szám alatt kelt intézvénye alapján utasítom az egyházi főhatóságom alatt álló valamennyi polgári iskola igazgatóságát, hogy a polgári iskolai tanulók elbírálásának újabb szabályozása tárgyában kiadott m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszteri rendeletben foglaltak értelmében járjanak el.

Debrecen, 1939 május 31.

Dr. Révész Imre,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.
2077—1939. szám.

KÖRLEVÉL

a népiskolák egyhuzamos tanítása tárgyában.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi Miniszter úr az 1939. évi április hó 27-én 132.611—1939. IX. ú. o. szám alatt kelt rendeletével az egyházi hatóság alatt álló népiskolákban az egyhuzamos tanítás engedélyezése tárgyában intézkedett. (L. a Hivatalos Közlöny 1939. évi május hó 15-i 10. számában.)

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi Miniszter úr ezt a rendeletét megküldötte valamennyi egyházi főhatóságnak tudomásvétel és további eljárás céljából.

Az Egyetemes Konvent elnökségének 3242—1939. sz. intézvénye alapján felhívom az egyházi főhatóságom alatt álló valamennyi népiskolánk iskolaszéki elnökeit arra, hogy e tárgyban a m. kir. vallás- és közoktatásügyi Miniszter úr által kiadott rendelet értelmében intézkedjenek.

Debrecen, 1939 május 31.

Dr. Révész Imre,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.
2090—1939. szám.

KÖRLEVÉL

a polgári iskolai tanulók elbírálásának újabb szabályozása tárgyában kiadott VKM rendelet kiegészítéséről.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi Miniszter úr 134.131—1939. IX. sz. a. kelt leírata alapján — folyó évi május hó 31-én 2076—1939. sz. a. kelt körlevelemben foglaltak kiegészítéseképpen — közlöm polgári iskolánk igazgatóságával, hogy a 133.593—1938. IX. sz. VKM rendelet oly esetben, ha a tanuló az I. és II. osztályból összevont magánvizsgálatot tesz, a II. osztályra nézve is életbelép.

Az általános tanulmányi eredmény megállapításánál ezután is a továbbhaladásra nézve megállapított tárgyakat (testgyakorlást, szépirást és éneket nem tekintve) kell figyelembe venni.

A legutóbbi vizsgálat és az osztályismétlés lehetőségére vonatkozóan az eddigi rendelkezések az irányadók. A magán-tanulók magaviseletből osztályzatot nem kapnak.

Debrecen, 1939 június 1.

Dr. Révész Imre,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.
2164—1939. szám.

KÖRLEVÉL

a „Magyar Művelődéstörténet“ c. mű ajánlása tárgyában.

Dr. Domanovszky Sándor, a Magyar Történelmi Társulat ügyvezető alelnöke azzal a kéréssel fordult az Egyetemes Konvent Elnökségéhez, hogy a Társulat kiadásában a legkiválóbb szakemberek közreműködésével kiadásra kerülő első teljes „Magyar Művelődéstörténet“ c. művet ajánlja a református iskolák és egyházak részére beszerzésre.

Erre az értékes műre a vezetésem alatt álló egyházkerület egyházközségeinek, iskoláinak és könyvtárainak szíves figyelmét felhívom.

Debrecen, 1939 június 7.

Dr. Révész Imre,
püspök.

Pályázati hirdetések

Hajdúnánás református gimnáziuma katonai szolgáltatást teljesítő tanár helyettesítésére 1939—40. iskolai évre latin-magyar szakos gimnáziumi tanárt keres. Javadalma havi 80 P és az internátusban lakás, teljes ellátással. Pályázati kérvények június 28-ig küldendők az intézet Igazgatóságához.

A Kárpátaljai Egyházkerület beregi egyházmegyéjébe kebelezett **mezőegresi** egyházközségnek eltávozás folytán üressé vált rendes **lelkészi** állására — melynek az 1904—1907. évi E. T. II. tc. 9—13. §-ában körülírt, meghívás útján való betöltése meghíúsult — ezennel pályázatot hirdetek. Az állásnak helyi forrásból származó javadalmát (lakás, belseg, kert 872 □-öl, 14 kat. hold 444 □-öl, egyházmegyei közgyűlés által is megerősített, három év múlva lejáró szerződéssel feles használatra kiadott szántóföld, temető, 5 drb legeltetési jog, évi 300 Kc készpénz, 1618 kg. proventbúza, stóla) az 1926. évi 122. sz. cseh-szlovák kongruatörvény alapján az 1936—40. évi lustrumra készült összeírás hivatalosan 3500 Kc-ra (500 P) értékelte. A jelzett törvény értelmében az alapfizetés (9000 Kc) járó kiegészítés évi 5500 Kc (785-72 P). Az 1904—1907. évi E. T. II. tc. 16. § harmadik bekezdésében megjelölt módon felszerelendő pályázati kérvények e hirdetmény megjelenésétől számított három héten belül Nagyberegré (Bereg vm., posta, távirta, telefon helyben), a beregi református egyházmegye esperesi hivatalához küldendők. Az állás a választás jogerőre emelkedése után azonnal elfoglalandó. Beruházási költség nincs. Munkács, 1939. évi május hó 26. napján. *Bertók Béla*, püspök.

Benk (Szabolcs m.) református egyháza végelbánás folytán megüresedett **kántortanítói** állásra pályázatot hirdet. Javadalom 23 értékegység, megfelelő államsegély, földek felesbe, megválasztottat 30 P beruházás terhel. Köteleesség törvényszerű. Pályázati határidő: megjelenéstől számított 21 nap. Bárminemű korteskedés kizárási ok. Felszerelt kérvények Lelkészi Hivatalnak küldendők.

A derecskei református egyház pályázatot hirdet egy **férfitanítói** állásra. Fizetése törvényszerű. Terménnyárandóság 15 értékegységben. A fizetés készpénz részét az Illetményhivatal utalja. Természetbeni lakás esetén 126 P megváltás fizetendő. Ha erre az állásra helyben működő tanító lesz átválasztva, úgy a megválasztandó tanító az így megüresült állás javadalmát élvezi. Pályázati határidő: megjelenéstől számított 21 nap. Állás szeptember 1-én foglalandó el. Katonai szolgálat ügye igazolandó.

Köteleességek: a reábizandó osztály vezetése, vasárnapi iskolában, vagy ifjúsági egyesületben komoly munkálkodás, a kisderecskei istentiszteleteken énekvezetés.

Kellően felszerelt és választblyeggel ellátott kérvények a Református Lelkipásztori Hivatalhoz küldendők. Korteskedés kizárási ok!

Kunágota református egyháza pályázatot hirdet a nyugdíjazás folytán megüresedett **kántortanítói** állásra. Javadalma: törvényszerinti. Lakás természetben.

Köteleességek: a reábizott iskola vezetése. Tartozik az egyházi jegyzőséget díjtalanul ellátni, énekkart vezetni, az iskolán kívüli népművelődési előadásokon közreműködni, lelkész helyett akadályoztatása esetén templomi szolgálatot végezni. Határidő: hirdetés megjelenése után 21 nap. Állás szeptember 1-én elfoglalandó.

Pályázati kérelmek Kunágotai Lelkészi Hivatalhoz küldendők.

Nádudvari református egyház pályázatot hirdet nyugdíjazás miatt megüresedett **I. sz. tanítónői** állásra. Fizetés teljesen Illetményhivataltól. Köteleesség: kijelölt osztály tanítása, leány munkában segédkezés. Pályázati határidő július 8. Állás szeptember 1-én elfoglalandó. Kérvények választblyeggel ellátva Lelkészi Hivatalhoz küldendők.

Nádudvari református egyház pályázatot hirdet „nyugdíjazástól feltételezeten” megüresedő **II. sz. tanítónői** állásra. Fizetés teljesen Illetményhivataltól. Köteleesség: kijelölt osztály tanítása, az iskola cserkészleány csapatának vezetése, a Leánykör munkájában segédkezés. Pályázati határidő július 8. Pályázat választblyeggel ellátva Lelkészi Hivatal címére küldendő.

Nádudvari református egyház pályázatot hirdet nyugdíjazás miatt megüresedett **kántortanítói** állásra. Fizetés teljesen Illetményhivataltól. Köteleesség: kijelölt osztály tanítása, dalárda vezetése, cserkész munkában segédkezés. Pályázati határidő július 8. Kántorpróba július 9. Utazást mindenki maga fizeti. Kérvények választblyeggel Lelkészi Hivatalhoz küldendők. Állás szeptember 1-én elfoglalandó. Csak régebben végzetek pályázhatnak.

Révarányos egyházközsége pályázatot hirdet **kántortanítói** állásra. Javadalom: lakás, 983 □-öl szántó, 10%

egyházpénztárából, többi államsegély. Köteleesség: I—VI. vegyes osztály és ismétlőiskola vezetése, kántori teendők, lelkész-helyettesítés, belmisszió. Pályázati idő pályázat megjelenéstől 21 nap. Pályázhatnak három évi várakozási idővel bíró kántortanítók. Korteskedés, közbenjárás kizárási ok. Bemutatkozási költséget nem térítünk meg.

Sáp református egyházközsége pályázatot hirdet három tanerős iskolájánál lemondás folytán megüresedett **tanítónői** állásra. Pályázhatnak törvényes képzéssel rendelkező tanítónők. Javadalom az egyházközségtől természetbeni lakás, megfelelő mellékhelyiségekkel, kerttel, évi 400 kg. búza természetben és törvényes fizetékiegészítő államsegély. Köteleessége: az Iskolaszék által kijelölt osztályok, ezidő szerint az I. és II. osztály vezetése, kézimunka tanítása, vasárnapi iskola, ifjúsági munka vezetésében, általában minden gyülekezeti belmissziói munkában való segédkezés. Pályázati határidő július 25-ig, választás július 30-án. Pályázati kérvények törvényszerűen felszerelve, választblyeggel és megcímzett borítékkal ellátva Szabó Tibor református lelkipásztor, iskolaszéki elnökhöz, Sáp, Bihar vármegye, küldendők. *Presbitérium*.

Szatmárökörítő református egyháza pályázatot hirdet **orgonista-kántortanítói** állásra. Helyi javadalom 51 értékegységben: 1. Készpénz 141 P kántori, 96 P tanítói. 2. 28*80 q búza. 3. Négy öl tűzifa. 4. 12 m. hold szántóföld. 5. Természetbeni lakás kerttel. 6. Földek egyszeri megszántása. 7. Stóla. Megváltandó beruházás: 170 P. Köteleesség: énekvezérei teendők végzése, V—VI. osztály vezetése, énekkar szervezése és vezetése, mindenemű belmissziói és népművelési munkában való részvétel. Pályázati határidő a hirdetménynek a megjelenéstől 21 nap. Július 21-én délelőtt 10 órától orgonista-kántor próba önköltségen. Állás szeptember 1-én elfoglalandó. *Presbitérium*.

Szatmárökörítő református egyháza pályázatot hirdet elhalálozás folytán megüresedett **III. sz. tanítói** állásra. Helyi javadalom: természetbeni lakás kerttel, a törvényes kezdőfizetés 10%-a. Megváltandó beruházás kb. 201 P 80 fillér. Köteleesség: a reábizott osztályok vezetése, lelkész, kántor helyettesítése, belmissziói és népművelési munkában való részvétel. Orgonista-kántori oklevéllel bírók, énekkar vezetésében jártasok előnyben részesülnek. Pályázati határidő a hirdetménynek a megjelenéstől 21 nap. Állás szeptember 1-én elfoglalandó. *Presbitérium*.

A szentesi református egyház presbitériuma pályázatot hirdet a nyugdíjazás folytán megüresedett **IV. számú férfitanítói** állásra, mely állás segéd- — esetleg rendes tanítóval tölthető be. Fizetés a törvényes javadalom és államsegély. Törvényes lakáspénz, vagy presbitérium intézkedése szerint természetbeni lakás. Köteleesség: Iskolaszék által reábizott osztály vagy osztályok vezetése, szükség esetén az orgonista-kántori teendők díjtalan ellátása, a belmissziói munkában való segédkezés, az Iskolaszék által reábizott teendők elvégzése.

A választás a miniszteri jóváhagyás után emelkedik jogerőre. Választblyeggel és megcímzett borítékkal ellátott pályázati kérvények és a szükséges okmányok Sebestyén Béla iskolaszéki elnök címére küldendők. Pályázati határidő 1939. évi július 23 déli tizenkét órája. A megválasztott tanító a választás jogerőre emelkedése után állását tartozik azonnal elfoglalni.

Tiszaesége református egyházközsége a miniszterium jóváhagyását feltételezve, pályázatot hirdet a lemondás folytán megüresedett **kántortanítói** állásra. Javadalma: 11 kat. hold és 421 □-öl szántóföld, 1/4 telek után járó legelő illetőség, részben természetben, részben készpénzben fizetve, két öl puha tűzifa és 200 kéve rözse beszállítva. Lakás: természetben. Államsegély. Stóla. Köteleességei: konvinti tanterv szerint a reábizott osztály vagy osztályok vezetése, orgonista-kántori teendők végzése, énekkar vezetés, belmissziói munkában segédkezés. Kellően felszerelt pályázatok a Református Lelkészi Hivatalhoz küldendők. Pályázati határidő: megjelenéstől számított három hét. Választblyeggel az okmányok visszaküldésére mellékelendő. Próbaorgonázás és éneklés napja július hó 16-án délelőtt 11 órakor. Megjelenés önköltségen.

A tiszafüredi református egyházközség pályázatot hirdet az átválasztás folytán megüresedett **V. sz. tanítói** állásra.

Javadalom: az egyháztól: 1. Kézpénz az 58.202—1921. sz. VKM rendelet szerint 20%. 2. Lakás természetben. A 2. tétel után eső adót az egyház fizeti. Az államtól: 3. Szolgálati év szerint járó fizetésekiegészítés.

Kötelesség: 1. A presbitérium által kijelölendő elemi népiskolai osztályok tanítása. 2. Egyháztársadalmi (belmissziói) munka.

Mint hogy az egyháztársadalmi munkák körébe a tanvái istentiszteleteken végzendő kántori szolgálat is tartozik, kántori képesítéssel rendelkezők előnyben részesülnek. A kellően felszerelt pályázati kérvényekhez válasz-

bélyeg mellékelendő. Bemutatkozás ajánlatos. Ennek a költségét azonban az egyház nem téríti meg. Pályázati határidő e hirdetés megjelenésétől számított harminc nap.

Zsadány református presbitériuma pályázatot hirdet IV. számú *segédtanítónői* állásra. Javadalma törvényszerű és lakáspénz. Kötelessége az iskolaszék által reábizott osztályok vezetése, belmissziói munkákban segédkezés és női kézimunka tanítása. Kellően felszerelt és válaszbélyeggel ellátott pályázatok Református Lelkeszi Hivatal, Zsadány (Bihar m.) címre küldendők. Pályázati határidő 21 nap. Állás szeptember 1-én foglalandó el.

MENETREND. Érvényes 1939 május 15-től 1939 október 7-ig.

A vonat		Debrecenből hová indul?	Oda- érkezik	A vonat		Debrecenbe honnan érkezik?	Mikor indult?
neme	indul			neme	érkezik		
sz.	1-50	Püspökladány	2-45	m.	1-15	Nyíregyháza + ...	0-03
v.	1-12	Nyírbátor*	7-25	sz.	4-35	Budapest-nyugati	22-25
sz.	1-50	Nyírábrány	5-38	sz.	6-47	Nyírábrány	5-56
sz.	4-55	Ungvár	9-28	sz.	6-52	Tiszalök	4-44
m.	5-05	Füzesabony	8-15	v.	6-57	Nyírbátor	3-45
sz.	5-20	Tiszalök	7-17	sz.	7-02	Tiszafüred	3-54
sz.	5-15	Püspökladány	6-19	sz.	7-12	Nagykerekí	5-41
s. a.	5-50	Nyírbátor	7-40	sz.	7-15	Nyíregyháza	6-05
m.	5-55	Balmazújváros	6-15	sz.	7-22	Püspökladány	6-17
m.	6-13	Csap	9-51	t.	7-42	Nagyléta	6-21
t.	6-21	Nagykerekí	8-53	m.	7-55	Balmazújváros	6-53
sz.	7-21	Budapest-nyugati	11-28	s. a.	8-05	Nyírbátor	6-25
m.	7-40	Hajdúnánás	8-55	gy.	8-14	Munkács	5-14
sz.	7-58	Nagyléta	8-57	sz.	8-35	Tiszalök	6-18
m.	8-15	Nyíregyháza	9-27	sz.	8-58	Püspökladány	7-42
gy.	8-16	Budapest-keleti	11-13	sz.	9-10	Nyíregyháza	8-04
t.	8-17	Nyírábrány	9-23	s. a.	10-06	Nyírbátor	8-26
m.	9-23	Hajdúszoboszló	9-50	sz.	10-13	Nagyléta	9-14
m.	9-29	Derecske	10-01	m.	10-33	Hajdúszoboszló	10-06
gy.	11-53	Ungvár	14-51	m.	11-25	Hajdúnánás	10-10
m.	12-07	Füzesabony	15-27	v.	11-30	Nyírábrány	10-24
gy.	12-10	Budapest-nyugati	15-49	m.	11-35	Derecske	11-05
s. a.	12-15	Nyírbátor	13-55	sz.	11-40	Ungvár	7-30
sz.	12-25	Tiszalök	14-32	gy.	11-46	Budapest-nyugati	7-50
sz.	12-30	Budapest-nyugati	17-39	m.	12-23	Füzesabony	9-22
sz.	12-31	Nyírábrány	13-20	sz.	13-52	Budapest-nyugati	8-25
v.	14-00	Nyírbátor	17-12	sz.	14-02	Tiszalök***	11-48
sz.	14-27	Ungvár	18-52	t.	14-22	Nagykerekí	11-35
m.	14-30	Nagyléta	15-29	m.	14-26	Csap	11-00
sz.	14-32	Nyírábrány	15-22	gy.	15-24	Budapest-keleti	12-40
sz.	14-35	Tiszalök	16-42	sz.	16-12	Tiszalök**	13-57
sz.	14-40	Püspökladány	15-39	s. a.	16-18	Nyírbátor	14-35
m.	14-43	Balmazújváros	15-31	m.	16-45	Balmazújváros	15-54
sz.	14-51	Nagykerekí	16-24	v.	16-54	Nyírábrány	15-47
gy.	15-26	Ungvár	17-32	m.	16-55	Nagyléta	15-54
m.	16-00	Füzesabony + ...	19-45	gy.	17-04	Ungvár	13-59
s. a.	16-43	Nyírbátor	18-25	v.	17-50	Nyírbátor*	14-48
gy.	17-11	Budapest-nyugati	21-05	sz.	18-25	Nagykerekí x ****	16-55
m.	18-43	Nyírábrány	19-28	gy.	18-35	Budapest-nyugati	14-50
sz.	18-45	Tiszalök	20-54	m.	18-39	Nyíregyháza	17-25
sz.	18-48	Ungvár	22-35	sz.	20-10	Füzesabony	16-45
s. a.	18-55	Nyírbátor	20-37	sz.	20-20	Püspökladány	19-04
sz.	18-58	Nagykerekí	20-34	sz.	20-28	Tiszalök	18-14
sz.	19-00	Tiszafüred	22-10	s. a.	20-30	Nyírbátor	18-50
t.	19-30	Nagyléta	21-04	gy.	20-33	Ungvár	18-25
gy.	20-35	Budapest-keleti	23-20	sz.	21-13	Nagykerekí + ****	19-41
sz.	21-11	Budapest-nyugati	5-00	sz.	21-20	Ungvár	16-39
sz.	21-15	Tiszalök	23-47	m.	21-30	Nyírábrány	20-46
sz.	21-45	Munkács	0-38	gy.	21-43	Budapest-keleti	18-50
gy.	22-23	Nyíregyháza	23-27	sz.	22-15	Budapest-nyugati	17-00
sz.				m.	23-44	Füzesabony + ...	20-32

+ Vasárnap közlekedik.
* Csak csütörtökon közlekedik.
** V/15—VI/15. és IX/9-től közlekedik.

x Hétköznap közlekedik.
*** VI/16—IX/8-ig közlekedik.
**** V/15—IX/8-ig közlekedik.

NAGYTISZTELETŰ **ESPERES**
LELKÉSZ ÚR!

A magyar református Egyetemes Konvent, az iskolaügyi bizottság határozati javaslatára a következő határozatot hozta:

„Egyetemes Konvent a vallás- és közoktatásügyi Miniszter úr 108,231—1938. IX. számú 1938. évi január hó 21-én kelt, szabványosított iskolai füzetek kötelező használata tárgyában kiadott rendeletének **1939 szeptember 1-i hatállyal, a református elemi, középfokú és középiskoláinkban történő végrehajtását elrendeli.**“

A fentiek alapján tehát **1939 szeptember 1-től kezdve kizárólag csak a szabványosított irkák és füzetek használhatók.** Ez alkalommal bátrak vagyunk felhívni Nagytekintetű Címnek a figyelmét vállalatunk által gyártott szabványosított irka és füzet áruira, melynek minősége és kiállítása a minisztérium által előírtaknak teljesen megfelel, gyártási jegy minden darabon rajta van. Gyártási jegyünket alant nagyításban közöljük.

Kérjük ezért a Nagytekintetű Címet, hogy hatásköre alá tartozó iskolákkal szíveskedjék azt közölni, s a Tanító úrnők és urak figyelmét a fentidézett rendeletre felhívni.

Vállalatunkat a Nagytiszteletű urak szíves jóindulatába ajánlva, vagyunk szolgálatainkat felajánlva

mély tisztelettel

DEBRECEN SZABAD KIRÁLYI VÁROS
ÉS A TISZÁNTŰLI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET
KÖNYVNYOMDA-VÁLLALATA.

Gyártási jegy.

TARTALOM:

Baja Mihály: Debreceni öreg Kollégium
 Juhász Géza: Egyház és szakoktatás
 Tóth Dezső: Dr. Révész Imre püspök egyházlátogató körútja a Tiszazugban
 Dr. Tóth Béla: Ismét győzött a debreceni Kollégium gimnáziuma az országos tanulmányi versenyen
 U. S.: Két debreceni egyetemi tanár jubileuma
 Spektor: Úrnapi körmenet Debrecenben.
 Amerikai hírek — Halottaink — Hírek az egyházmegyékből — Különfélék — Hivatalos értesítés — Pályázatok — Vasúti menetrend — Hirdetések

Vizsgai jutalomkönyvek

50 fillértől

kezdve óriási választékban kaphatók a

„MÉLIUSZ”

könyvkereskedésben.

ERDÉLYI SZÖNYEGHÁZ

SZÖNYEG, FÜGGÖNY,
BÚTORHUZAT, PAPLAN

Saját készítésű művészi magyar perzsák

DEBRECEN, PIAC-UTCA 34.
SZOLÍD SZABOTT ÁRAK! € TELEFON: 22-45.

Főzéshez, fürdéshez, szobafűtéshez

a gáz a legjobb, legolcsóbb, legtisztább;
 a gáz a legkényelmesebb;
 a gáz a leggyorsabban kezelhető;
 a gáz melege pontosan szabályozható;
 a gáz számlaértéke egy hónappal későbbén fizetendő.
 A gázvezetékeket 5 évi részletre készítjük és a bevezetés költségeit a gáz állandó használata esetén nagyrészt visszatérítjük.

Fűzől, tüzhelyet, autogépsert, fürdő- és fűtőkályhát olcsón bérebeadunk.

Díjtan felvilágosítások, készülékek bemutatása, költségvetés:

BATHYÁNY-UTCA 17. SZ.
Telefon: 28-53. sz.DEBRECEN SZ. KIR. VÁROS
VILÁGÍTÁSI VÁLLALATA.Boldog házasság
KOSTYA

jeggyűrűivel

Templomi kegyszerek, órák, ékszerek és
 ezüst dísz tárgyak nagy választékban.

DEBRECEN. SZÉCHENYI-UTCA 1.
(RÉVÉSZ-TÉR 1. SZ.)Minden nap
MEINL-kávét!

MEINL GYULA

kávébehozatali r. t.

1862.

Fiókküzet:

Debrecen, Ferenc József-út 20.

Telefon: 14-93.

Írógép

Legújabb modellű hordozható gép.
 Kétszínű szalaggal, tabulátorral,
 a nagy gép minden felszerelésével.
 Teljesen új állapotban

300 pengőért,

havi 25 pengős részletre

eladó. CÍM A KIADÓBAN.

Alföldi Takarékpénztár Debrecenben

Ferenc József-út 16.

Betéteket előnyösen gyűmölcsözöztet és azonnal kifizet. Kölcsönöket állandóan folyósít. — Mint a Futura főbizományosa, foglalkozik a termény-üzlet minden ágával.

TELEFONOK:

Bank: 19-70. és 22-32. Terményosztály: 28-66. szám.

RUFF MIHÁLY

modern szobafestő, mázoló
és bútortényező vállalataVÖRÖSMARTY-
UTCA 3. SZÁM.

TELEFONSZÁM: 33-57.

KRAYER

Festékgár fiókküzlete

Debrecen,

Csapó-utca 5.

Telefon 21-60.

SESZTINA LAJOS

vasnagykereskedés

DEBRECEN

Telefon: 20-06 és 15-48

Alapította:

Sesztina János 1812-ben.

Ipari-, mezőgazdasági-, háztartási-,
gázoltalmi- és légvédelmi cikkek.**MAGYAR ÁLTALÁNOS
HITELBANK****DEBRECENI FIÓKJA**

Piac-utca 45-47. Telefon: 23-70., 23-71.

**FOGLALKOZIK A BANK-
ÜZLET MINDEN ÁGÁVAL****100-féle cikket vásárolhat,**
de csak egy helyen fizeti havi részletekben,
ha szükségletét

az „UNIO“ Központi Hiteliroda

cégei útján szerzi be.

Hitelrendszerünk kényelmes, olcsó és megbiz-
ható. — Vásárlásra jogosító igazolványa, ha
még nincs, igényelje irodánkban:**Piac u. 44. Marx-féle ház, földszint.****123 megbízható cégnél**nyújt vásárlási lehetőséget! Egy helyen
jelent fizetési kötelezettséget! A havonta
megújuló állandó továbbvásárolhatóság jogával!**a „Takarékosság“
Kereskedelmi R.-T.**bevásárlási rendszere, mely a mai gazda-
sági helyzet legmegfelelőbb beszerzési
módját biztosítja a vásárlóközönség
számáraA „TAKARÉKOSSÁG“ vásárlási igazolványai és utal-
ványai a „Takarékosság“ igazgatóságánál igényelhetők**Debrecen, Deák Ferenc-u. 6. sz.****Földek, házak, telkek**
eladása, vétele, bérlete

ügyében forduljon bizalommal

Dienes József

O. F. B. ingatlanforgalmi irodájához

DEBRECEN, Bethlen-utca 21. számJándi református egyházközségnek szállított 598 kilogrammos
„Gróf Bethlen István-harang“**ÜGYELJÜNK A KERESZTNÉVRE!**MAGYARORSZÁG ARANYKOSZORÚS
HARANGÖNTŐ MESTERE**Szlezák László**harang- és ércön-
tőde, harangfelszere-
lési és haranglábgyára**Budapest, XIII., Petneházy-u. 78.**

(Frangepán-u. mellett)

SAJÁT HÁZI
Telefon: 291-3-53KITÜNTETVE: Párisi világiállításon dísz-
oklevéllel, 8 nagy arany- és 1 ezüstéremmel,
több állami díszoklevéllelMielőtt harangot rendelnének, forduljanak tel'és
bizalommal a régi és megbízható céghez!!!**SZÁMTALAN ELISMERŐ LEVÉL!**Előnyös fizetési feltételek!
Költségvetés és kiszállítás díjtalan!